

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra profesní přípravy

Služební kynologie v policejní praxi

Bakalářská práce

Service cynology in the police practice

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE
Ing. Aleš BLAHUT

AUTOR PRÁCE
Tereza SYSLOVÁ

PRAHA
2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 1. 3. 2024

.....

Tereza Syslová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Ing. Aleši Blahutovi za vedení mé bakalářské práce, a především za jeho cenné rady i trpělivost. Dále bych chtěla poděkovat policistům, kteří mi poskytli důležité informace pro empirickou část práce.

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá služební kynologií u Policie České republiky. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části je zpracována historie policejní kynologie, nejčastěji využívaná plemena psů a výcviková střediska policie. Dále práce poukazuje na důležitost výběru a výcviku služebních psů. Navazující kapitola se zaměřuje na jednotlivé specializace kynologických činností. Praktickou část tvoří rozhovory s příslušníky policie z oddělení služební kynologie, jejímž smyslem je získat informace o průběhu výcviku a kynologické praxi. Cílem práce je komplexně shrnout a vysvětlit činnost policejních kynologů se psy a tyto teoretické poznatky porovnat skrze rozbor rozhovorů policejních kynologů v praxi.

KLÍČOVÁ SLOVA

německý ovčák; policie; psovod; služební kynologie; služební pes; výcvik

ANNOTATION

This bachelor thesis deals with service cynology in the Police of the Czech Republic. The thesis is divided into theoretical and practical parts. The theoretical part of the thesis deals with the history of police cynology, the most commonly used dog breeds and police training centres. Furthermore, the thesis points out the importance of selection and training of service dogs. The following chapter focuses on the individual specializations of canine activities. The practical part consists of interviews with police officers from the service canine department, the purpose of which is to obtain information about the course of training and canine practice. The aim of the thesis is to comprehensively summarize and explain the activities of police canines with dogs and to compare this theoretical knowledge through the analysis of interviews of police canines in practice.

KEYWORDS

german shepherd; police; dog handler; service canine; police dog; training

Obsah

Úvod.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 Historie služební kynologie	10
1.1 Původ využití služebních psů.....	10
1.2 Historie policejní kynologie v Rakousku-Uhersku	11
1.3 Policejní služební kynologie v období první republiky	13
1.4 Policejní kynologie od roku 1993 až do současnosti.....	14
2 Nejčastěji využívaná plemena služebních psů.....	16
2.1 Německý ovčák	16
2.2 Belgický ovčák	17
2.3 Rotvajler.....	18
2.4 Border kolie.....	19
2.5 Erdelteriér	20
3 Organizační členění služební kynologie u Policie ČR	21
4 Právní předpisy upravující služební kynologii	23
5 Mezinárodní označení psovodů	25
6 Výběr služebního psa	26
7 Výcvik služebního psa.....	28
7.1 Metodika výcviku psů.....	29
8 Výcviková střediska PČR	31
8.1 Výcvikové středisko Býchory	31
8.2 Výcvikové středisko Plzeň – Bílá Hora.....	33
8.3 Výcvikové středisko Dobrotice	33

8.4	Vzdělávací zařízení Policejního prezidia ČR – Balková.....	34
9	Chovatelská stanice služebních psů v Prackovicích nad Labem	36
10	Kategorie služebních psů	38
11	Kynologické činnosti.....	41
11.1	Základní policejní kynologické činnosti	41
11.2	Speciální kynologické činnosti	44
11.2.1	Specializace – vyhledávání akceleračních hoření	45
11.2.2	Specializace – vyhledávání návykových látek	47
11.2.3	Specializace – vyhledávání palných zbraní a jejich komponentů .	47
11.2.4	Specializace – vyhledávání lidských ostatků nebo pozůstatků	48
11.2.5	Specializace – vyhledávání výbušnin	49
11.2.6	Specializace – speciální pátrací práce.....	51
11.2.7	Specializace – metoda pachové identifikace	52
II	PRAKTICKÁ ČÁST	56
12	Empirické šetření.....	56
12.1	Cíle šetření	56
12.2	Metody šetření	56
12.3	Metoda sběru dat.....	57
12.4	Vzorek šetření.....	58
12.5	Přehled respondentů.....	58
12.6	Vyhodnocení a interpretace dat	60
12.7	Shrnutí výsledků	75
13	Závěr empirického šetření	78
14	Závěr	81
	Seznam použité literatury	83

Přílohy práce 86

Úvod

V policejní praxi má služební kynologie nepostradatelný význam. Již od starověku se psi využívali jako spolehliví společníci člověka, a to zejména tam, kde bylo zapotřebí výjimečného čichu, loajality a ochranných schopností. Téma služební kynologie v policejní praxi jsem si vybrala z důvodu zájmu o kynologii, a především díky svému současnému zařazení na oddělení služební kynologie Policie České republiky (dále jen Policie ČR). Práce se služebními psy mě zavedla do fascinujícího světa spolupráce mezi člověkem a psem a přiměla mě k hlubšímu zkoumání této problematiky. Pes disponuje smyslovými schopnostmi, které jsou v mnoha ohledech nad lidské možnosti, zejména co se týče čichu a schopnosti rozpoznávat pachy. Tuto vlastnost využívá policejní služební kynologie v mnoha oblastech – od vyhledávání drog a výbušnin přes pátrání po pachatelích až po zachraňování lidských životů.

Práce je rozdělena na teoretickou a empirickou část. V teoretické části práce je zpracována historie policejní kynologie, nejčastěji využívaná plemena psů, organizační členění služební kynologie u Policie ČR a její výcviková střediska. Dále práce poukazuje na důležitost výběru a výcviku služebních psů. Navazující kapitola se zaměřuje na základní i speciální kynologické činnosti. V empirické části této práce jsem se prostřednictvím řízených rozhovorů s policisty z oddělení služební kynologie seznámila s procesem výběru a výcviku služebních psů a s jejich policejní kynologickou praxí. Následně jsem tyto získané informace porovnála s teoretickými poznatky uvedenými v první části práce. Ve své bakalářské práci využívám metody analýzy, syntézy i komparace a také literární rešerše, vlastní praxi a řízené rozhovory.

Cílem bakalářské práce je komplexně shrnout a vysvětlit činnost policejních kynologů se psy a tyto teoretické poznatky porovnat s praxí rozborem rozhovorů s policejními kynology. Práce má tedy nejen poskytnout ucelený přehled o služební kynologii v rámci Policie ČR, ale také analyzovat současný stav a navrhnout případné možnosti optimalizace této důležité součásti policejní práce.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 Historie služební kynologie

1.1 Původ využití služebních psů

Používání psů pro služební účely má historii sahající až do starověku. První známé záznamy o pravděpodobném využití psů pro tyto účely a ochranu společnosti pochází z období před 6 000 až 5 000 lety před naším letopočtem. Lze to odvodit z fresek nalezených v hrobkách, na kterých staří Egyptané vyobrazili ovčácké psy hlídající stáda. Nasazení služebních psů na ochranu stáda pokračovalo i v období starých Sumerů, tj. před 4 000 lety před naším letopočtem. V době 2 000 let před naším letopočtem se na hlídání královských hrobek používaly asyrské dogy. Svědčí o tom asyrské a římské reliéfy dogovitých psů dochované na území dnešního Iráku.¹ Dalším historickým milníkem služebních psů bylo jejich nasazení v armádě, kde mají několikatisíciletou tradici. Peršané a Řekové úspěšně využívali předchůdce dnešních služebních psů na hledání nepřátel. Ve starověku se služební psi odlišovali především vzhledem. Jednalo se o velké a těžké psy, kteří se částečně podobali dnešním dogám a částečně novofundlandským psům. Tehdejší psovodi museli mít neuvěřitelnou sílu a obratnost, aby dokázali psa ovládat.²

Na psy se nepohlíželo vždy jako na velká a bojová monstra. Staří Římané používali slovo *pes* v překladu jako příživník. Nápis na dveřích „pozor pes“

¹ KRAJNÍK, Václav; ĎURIŠIN; Vladimír; KOZÁK, Martin; BOHRN, František; RULC, Jiří. et al. *Policajná kynológia*. 1. vyd. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2009, s. 15. ISBN 978-80-8054-476-8.

² Tamtéž, s. 16.

neznamenal varování před nebezpečným zvířetem, ale vyzýval, aby o psa v domácnosti nikdo nezakopl.³

Psi byli různými národy používáni i v bojích v Orientu. Jedním z nich byli Turci, kteří nejprve využívali psy jen omezeně, v plném rozsahu je uplatnili až v 11. století při stěhování národů. Při rozšíření střelných zbraní v armádách se využití psů dostalo do menšího útlumu a sloužili spíše na hlídání měst, hradů a ochranu hranic. V polovině 17. století psi pomáhali s vyhledáváním obyvatel, kteří se ukrývali v tamních lesích. Oceňovala se jejich ostražitost a také sluchové a čichové schopnosti.⁴

Za vlády Napoleona Bonaparte se psi využívali při střežení raněných a hledání zabitých vojáků. Poté se cvičili i na hlídání pevností a vojenských táborů. Využitelnost psů byla velmi rozmanitá, služební psi se uplatnili i při táhání saní nebo na nošení nábojů. Ruská armáda využívala psy i na roznášení rozkazů mezi veliteli a podřízenými. Již v minulosti byly odhaleny silné a slabé stránky těchto zvířat. Postupem času byl pes nahrazován, ale lidé našli další možnosti jeho využití. I přes využívání nových technologií a zbraní si pes vždy našel své místo vedle lidí, a to nejspíše díky své oddanosti, vytrvalosti a čichové schopnosti.

1.2 Historie policejní kynologie v Rakousku-Uhersku

Začátek kynologie nebyl na území tehdejšího Rakouska-Uherska vůbec jednouchý. Na slovenské části bylo dokonce používání služebních psů zakázáno. V české části Rakouska-Uherska byla situace o něco lepší, ale stejně trvalo nějaký

³ KRAJNÍK, Václav; ĎURIŠIN; Vladimír; KOZÁK, Martin; BOHRN, František; RULC, Jiří. et al. *Policejní kynologie*. 1. vyd. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2009, s. 16. ISBN 978-80-8054-476-8.

⁴ Tamtéž, s. 17.

čas, než se habsburská monarchie zbavila předsudků a začala naplno využívat potenciál služebních psů. Za významné můžeme považovat i to, že zakladatel kriminalistiky Hans Gross doporučoval využívání těchto psů. Uvedl dokonce, že dobře vycvičený pes může být pro policistu výbornou pomocí. Hans Gross požadoval, aby pes dokázal vyhledat schované osoby, ztracené věci či zavražděné lidi. Pes musel poslouchat pokyny svého pána, měl znát povely, aby zůstal na místě, a to kdekoliv ho psovod povelom odloží. Policistu nesměl vyzradit štěkotem, nýbrž ho měl upozornit jen bručením.⁵

Jedním ze zakladatelů práce se služebními psy se na našem území stal Theodor Rotter, který se zabýval chovem policejních psů. V roce 1908 navštívil kurz pro výcvik služebních psů, který se konal v Německu. Po návratu si zakoupil dva vhodné psy a začal je cvičit. Bohužel ani tady se Theodor Rotter nesetkal s úplným přijetím, a to zejména z toho důvodu, že tehdejší služební předpisy nedovolovaly četníkům používat psy při služebních úkonech.⁶

V roce 1909 byl v Praze založen první psinec s názvem PRAGA, který se zaměřoval na chov čistokrevných policejních psů. Majitelem byl obvodní policejní inspektor Václav Matoušek.⁷ O rok později byli na popud Rottera zařazeni na policejní stanici tři policejní psi ve vlastnictví psovodů, kteří na to byli vyškoleni. Rotter v tomto období vydal i publikaci o výcviku policejního psa, která obsahovala pokyny o tom, jaké vlastnosti a schopnosti musí mít policejní pes předtím, než se

⁵ KRAJNÍK, Václav; ĎURIŠIN; Vladimír; KOZÁK, Martin; BOHRN, František; RULC, Jiří. et al. *Policejní kynologie*. 1. vyd. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2009, s. 18. ISBN 978-80-8054-476-8.

⁶ RULC, Jiří, Juraj, ŠTAUDINGER a Peter, NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014, s. 30. ISBN 978-80-904210-8-0.

⁷ Tamtéž, s. 31.

zařadí do služby. V první řadě byl služební pes používán jako strážný pes a až následně mohl pes doprovázet člověka při pátrání po osobách, ale nesměl být využíván proti osobě.

Z důvodu nedostatku zákonných ustanovení využití psa proti osobě se muselo počkat až do roku 1911, kdy se díky Rotterovi a úspěchům služebních psů podařilo dosáhnout toho, že četník psovod mohl používat psa při eskortách nebo bez náhubku. Vyloučeno tehdy bylo pátrání po dětech, a to z důvodu možného napadení dítěte psem.⁸

1.3 Policejní služební kynologie v období první republiky

V období nově vzniklého státu na území Československa sloužilo 27 služebních psů. Psinec byl však kvůli nedostatku financí zrušen. Četníci, kteří chtěli využívat služební psy, tak nebyli v dobré situaci a dávali podněty i na resort vnitra, aby bylo možné chovat služebního psa a brát ho s sebou do služby. Ministerstvo povolilo držení a chov služebních psů z důvodu nárustu kriminality, četník psovod měl však dovoleno držet a cvičit pouze vlastní čistokrevné zvíře, a navíc jen určitých plemen. Umožněna byla pouze tři plemena, a to německý ovčák, dobrman a erdelteriér, a jejich využití bylo možné pouze za splnění odborné zkoušky před komisí.⁹

První psinec, který byl vybudovaný ze státních prostředků, byl založen v Písku a vedl ho Theodor Rotter. V roce 1921 proběhly první zkoušky policejních psů, jež se uskutečnily v Praze. O rok později vydalo ministerstvo vnitra kynologickou

⁸ KRAJNÍK, Václav; ĎURIŠIN; Vladimír; KOZÁK, Martin; BOHRN, František; RULC, Jiří. et al. *Policejní kynologie*. 1. vyd. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2009, s. 20. ISBN 978-80-8054-476-8.

⁹ Tamtéž, s. 21.

normu, kterou byl zkušební řád na výcvik policejních psů československého četnictva.

První výcvikové kurzy služebních psů byly pořádány až v roce 1923 v Nových Hradech v jižních Čechách. V roce 1925 přibyl na zkvalitnění služebních psů ústav pro výchovu a výcvik psů v Pyšelicích. V kurzech se psovodi zaměřovali na výcvik psů a svou vlastní přípravu po dobu deseti týdnů. V roce 1923 byla resortem vnitra vydána směrnice o používání služebních psů četnictvem. Služební pes musel úspěšně splnit závěrečnou zkoušku, aby mohl sloužit s četníkem psovodem. Zkouška obsahovala tři části. První se zaměřovala na poslušnost a ovladatelnost psa, druhá zahrnovala obranné práce a třetí se věnovala stopování cizí osoby a vyhledání ztracených předmětů. Ten, kdo úspěšně dokončil kurz, získal od ministerstva vnitra vysvědčení o zkoušce policejního psa a jeho vůdce, kde byly znázorněny a obodovány všechny disciplíny. O využívání psa v terénu muselo být vždy požádáno a musel být uveden důvod jeho použití. Psovod musel vědět, jaký trestný čin se stal, v jaké době a kde. Tyto informace byly důležité pro přípravu a informování psovoda. Ústav na výcvik a výchovu psa byl v roce 1952 přemístěn do výcvikového střediska v Býchorech. V Pyšelicích zůstal pouze chov služebních psů, ale jen do roku 1956. Nahradila ho chovatelská stanice v Prackovicích nad Labem, která byla založena v roce 1953 a funguje dodnes.¹⁰

1.4 Policejní kynologie od roku 1993 až do současnosti

Od vzniku samostatné České republiky se stalo ve služební kynologii dost změn v její struktuře a členění. Nejprve se služební kynologie zcela oddělila od zájmové kynologie, což přineslo mnoho benefitů v přípravě služebních psů do praxe. Dále

¹⁰ RULC, Jiří, Juraj, ŠTAUDINGER a Peter, NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014, s. 108. ISBN 978-80-904210-8-0.

pokračovalo členění služební kynologie na základní a speciální činnosti. Rozšíření psích specialistů o psy na vyhledávání zbraní, drog, výbušnin či lidských ostatků bylo novinkou, která přinesla více možností využití psů u Policie ČR.

Další zajímavou změnou ve struktuře členění služební kynologie bylo rozdělení psů na hlídací a pátrací, které tu bylo od počátků kynologie.¹¹

¹¹ RULC, Jiří, Juraj, ŠTAUDINGER a Peter, NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014, s. 159. ISBN 978-80-904210-8-0.

2 Nejčastěji využívaná plemena služebních psů

Jedním z důležitých aspektů služební kynologie je výběr vhodného plemene psa. Při volbě psa je vždy podstatné, na jakou problematiku ho potřebujeme. U každého plemene máme určitý předpoklad daných vlastností a schopností psa, to ale neznamená, že tyto vlastnosti a schopnosti mít bude.

2.1 Německý ovčák

V současné době je německý ovčák jedním z nejvíce používaných služebních plemen. Původně byl chován pro pastevectví a práci na farmách v Německu. Na propagaci plemene měl zásluhu i německý rytmistr Max Emil Friedrich von Stephanitz. Mezinárodní kynologickou organizací bylo plemeno uznáno roku 1924.

Německý ovčák je pes střední velikosti, který je považován za velmi sebevědomé, odvážné a inteligentní plemeno, jež má schopnost pracovat s lidmi. Co se týče vzhledu, tak má velmi silnou kostru s pevným osvalením. Jeho váha se pohybuje okolo 25 až 40 kilogramů. Má dvojitou srst s první hrubou vrchní srstí a měkkou podsaditou srstí. Hlava německého ovčáka je klínovitého tvaru. Uši jsou vysoko nasazené, špičaté a nesmí být stažené dovnitř. Oči jsou mandlovitého tvaru a šikmo položené. Chrup musí být zdravý, silný a úplný. Řezáky musí nůžkovitě zapadnout do sebe. Délka trupu má překračovat kohoutkovou výšku. Ocas je hodně osrstěný. Barva německého ovčáka může být celočerná, šedá nebo se světlými či hnědými znaky a tmavě kalená. Malé bílé znaky jsou přípustné, ale nežádoucí.¹² Je velmi důležité dbát na dostatek pohybu a mentální stimulaci.

¹² HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. Vyd. 2., (dopl. a přeprac.). Praha: Naše vojsko, 1990, s. 23. ISBN 80-206-0091-4.

Nezbytná je též péče o srst, chrup a drápy. Německý ovčák vyniká v pachové i obranné práci.

2.2 Belgický ovčák

V současné době se belgický ovčák pro policejní účely používá jako služební pes čím dál častěji. Zatímco tohoto zástupce v knihách o služební kynologii z roku 1989 nenajdeme, v dnešní době je to druhé nejpoužívanější plemeno. Psi podobní belgickým ovčákům se objevovali v Evropě již v roce 1650. Čistokrevný chov tohoto plemene začal ale až v roce 1891.

Jak název napovídá, jedná se o plemeno pocházející z Belgie. V současné době jsou uznány čtyři druhy belgických ovčáků – groenendael, laekenois, malinois, tervueren. Liší se nejen barvou a typem srsti, ale i povahou a chováním. Ze zmíněných druhů belgického ovčáka je nejvíce využíván malinois, který byl chován pro své výborné pracovní vlastnosti.¹³

Belgického ovčáka řadíme mezi středně velká plemena. Jedná se o velmi energického psa s rychlými reakcemi a je také velmi inteligentní a živý. Jeho váha se pohybuje mezi 23 až 35 kilogramy. Srst belgického ovčáka typu malinois je krátká a světle hnědá s černou maskou na obličeji. Oči má střední velikosti, uši vysoko posazené. Nosní houba je vždy černé barvy. Tělo je velmi dobře osvalené, hrudník dosahuje až k loktům. Kostra je pevná. Jelikož v Belgii je plemeno hojně využíváno na ringové sporty, tj. sporty, kde pes zadrží figuranta v ochranném

¹³ FOGLE, Bruce. *Encyklopedie psů*. Vyd. 5. Praha: Fortuna Print, 2005, s. 225. ISBN 80-7321-158-0.

oděvu, má velký předpoklad k obranným pracím. Plemeno je vhodné i na pachové práce, ale musíme najít vyrovnaného jedince.¹⁴

2.3 Rotvajler

Rotvajler byl jako plemeno oficiálně uznán dle standardu v 30. letech 19. století. Vyšlechtěn byl v jižním Německu v Rottweilu jako hlídací a honácký pes. Jeho historie sahá až do dob starověkého Říma, kde bylo plemeno využíváno pro boj na otevřeném poli s nepřáteli. Později tento pes s velkou silou sloužil k tahání vozíků. Jeho vzhled je černý s hnědými, ohraničenými znaky. Je to plemeno lehce protáhlého tělesného rámce, velmi silné, vytrvalé, ovladatelné a sebejisté. Jeho váha se pohybuje mezi 35 až 60 kilogramy.¹⁵

Rotvajleři jsou využíváni především jako služební psi na obranné práce, a to díky jejich statnému tělu a mohutným čelistem. Čenich je rovný a široko nasazený. Oči jsou středně velké, mandlovitého tvaru. Uši jsou menší, zavěšené s trojúhelníkovým tvarem. Krk je silný a středně dlouhý. Ocas je krátký a silný, srst krátká.¹⁶

Rotvajlery začala jako první používat pohraniční stráž. Od toho se nakonec ustoupilo z důvodu větší hmotnosti psa, a tudíž většímu zadýchávání

¹⁴ FOGLE, Bruce. Encyklopedie psů. Vyd. 5. Praha: Fortuna Print, 2005, s. 225. ISBN 80-7321-158-0.

¹⁵ HRUŠOVSKÝ, Jozef. Pes a jeho výcvik. Vyd. 2., (dopl. a přeprac.). Praha: Naše vojsko, 1990, s. 62. ISBN 80-206-0091-4.

¹⁶ Tamtéž, s. 62,63.

při horkých dnech. Náročný trénink a tvrdohlavost plemene byly jednou z příčin, proč se psovodi plemenu při výběru vyhýbali.¹⁷

V dnešní době se jedná o psa, který se využívá u policie, ale vyskytuje se jen zřídka. To může být způsobeno tím, že je plemeno převážně uplatňováno na obranné práce, ale práce služebního psa u policie zahrnuje všestrannou činnost.

2.4 Border kolie

Border kolie patří mezi nejinteligentnější plemena. Původně bylo plemeno vyšlechtěno jako pastevecký pes, a to na pomezí států Anglie a Skotska na konci 19. století. Po celé staletí byly border kolie chované pro pracovní účely, což má za následek neuvěřitelnou pracovitost a výdrž tohoto plemene.

Jsou to psi střední velikosti, velmi aktivní, vnímaví, citliví a učenliví. Jejich váha se pohybuje mezi 14 až 25 kilogramy. Mají hustou dvojitou srst, obvykle černo-bílou, hnědo-bílou nebo modro-bílou, a charakteristický pohled se zaměřenými očima. Jejich hlava je poměrně malá. Oči mají oválný tvar s barvou hnědou nebo modrou. Uši mají středně velké a vzpřímené. Celkově působí dojmem agilního a inteligentního psa s výrazným pracovním nasazením.¹⁸ V dnešní době se plemeno využívá jako služební pes na speciální kynologické činnosti. Jeho předností jsou pachové práce, obratnost a pracovitost, které jsou vyžadovány u služebních psů policie.

¹⁷ RULC, Jiří, Juraj, ŠTAUDINGER a Peter, NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014, s. 220. ISBN 978-80-904210-8-0.

¹⁸ FOGLE, Bruce. *Encyklopedie psů*. Vyd. 5. Praha: Fortuna Print, 2005, s. 226. ISBN 80-7321-158-0.

2.5 Erdelteriér

Erdelteriér pochází z Yorkshiru ve Velké Británii. Toto plemeno vzniklo vyšlechtěním, když lidé v Leedsu zkřížili starého anglického hrubosrstého teriéra s vydrařem. V roce 1882 bylo plemeno zapsáno do plemenné knihy. Erdelteriér byl hojně využíván i za války, a to například jako záchranář, na vyhledávání min či jako hlídací pes.

Plemeno řadíme mezi větší střední psy. Stavba těla je harmonická a symetrická. Má svalnatá a silná stehna, hlezna jsou správně zauhlená. Váha se pohybuje mezi 20 až 35 kilogramy. Hlava, oči a vous teriéra mají vždy tříslově hnědou barvu, na těle pak najdeme černou nebo šedavou barvu, zbytek těla je zbarven taktéž tříslově. Erdelteriér je typický svou tvrdou, hustou, drátovitou srstí. Uši má ve tvaru písmene V, malé, odpovídající velikosti psa a stejnoměrně lomené.¹⁹ Z důvodu jeho silné a tvrdé povahy bývá někdy upozaděn před jinými teriéry pro práci jako služební pes. Na teriéra je však povahou relativně klidný, ale přesto je hodně aktivní. Jeho všestrannost, oddanost a pracovitost ho řadí mezi oblíbená služební plemena nejen u policie.

¹⁹ HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. Vyd. 2., (dopl. a přeprac.). Praha: Naše vojsko, 1990, s. 49. ISBN 80-206-0091-4.

3 Organizační členění služební kynologie u Policie ČR

Služební kynologie u Policie ČR je organizačně členěna mezi útvar s celorepublikovou působností, kterým je odbor služební kynologie a hipologie spadající pod Ředitelství služby pořádkové policie, a mezi oddělení služební kynologie, které je pod odborem služby pořádkové policie zřízen v rámci jednotlivých krajských ředitelství, a jeho působnost je tak omezena dle jednotlivých krajů.²⁰

Odbor služební kynologie a hipologie (dále jen OSKH) zabezpečuje odbornou přípravu služebních psů a psovodů ve výcvikových střediscích a zajišťuje trénink policistů jezdců se služebními koňmi ve výcvikových střediscích. OSKH řídí a dozoruje chov služebních psů v chovatelských stanicích. V současné době se jedná pouze o jednu chovatelskou stanici, a to v Prackovicích nad Labem. Dále je OSKH garantem všech kynologických i hipologických vzdělávacích kurzů a určuje zaměření výchovy a výcviku služebních psů a koní. Útvar zajišťuje chov psů a koní pro obměnu a doplňování stavu služebních zvířat dle plánu, který je vytvořen na základě požadavků z jednotlivých útvarů Policie ČR. OSKH přispívá k odborné připravenosti v oblasti výcviku a kontroly mimo jiné i tím, že organizuje odborná setkání kynologů z krajských ředitelství a republikových útvarů Policie ČR ve spolupráci s odbornými vedoucími funkcionáři.²¹

OSKH dále zajišťuje vzdělávání instruktorů ve výcvikových střediscích a pořádá instrukčně metodická zaměstnání, kde si psovodi zvyšují své znalosti v metodice

²⁰ HABICH, Lukáš a KLOUBEK, Martin. *Činnost policejních služeb*: stav k 1.6.2019. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019, s. 35. ISBN 978-80-7251-481-6.

²¹ Policie ČR, Odbor služební kynologie a hipologie, *policie.cz*. Online. 2020. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/odbor-sluzebni-kynologie-a-hipologie-904727.aspx>. [cit. 2024-02-25].

výcviku a zlepšují svou taktiku služebních zákroků s využitím psů. Mezi další činnosti OSKH patří organizace a zabezpečování svodů služebních psů narozených v chovatelské stanici a vykoupených psů z civilního sektoru. Svod mladých psů je odborem pořádán z důvodu posouzení kvality produkce chovatelské stanice a souladu mladých psů s požadavky standardu daného plemene. Organizace celostátních soutěží psovodů se služebními psy je dalším z úkolů OSKH.

Oddělení služební kynologie, které organizačně spadá pod odbor služby pořádkové policie krajských ředitelství se dále člení dle územní působnosti jednotlivých okresů na skupiny základních kynologických činností a skupiny speciálních kynologických činností.

Mezi útvary, které vykonávají služební kynologii s celostátní působností, se řadí Ředitelství služby cizinecké policie, které používá služební psy především na kontrolu oprávněnosti pohybu cizinců na území České republiky, k pátrání po osobách nebo výkonu hlídkové služby v záchytných zařízeních cizinců. Na tuto činnost se využívají psi s atestací hlídkových psů. Vlastní skupinu kynologie má inspektorát cizinecké policie, který nasazuje služební psy na detekci výbušnin.

Své uplatnění najdou služební psi i u Ochranné služby Policie ČR, kde je psovodi používají na speciální úkoly v oblasti detekce výbušnin a hlídkové služby. Útvar pro ochranu prezidenta České republiky využívá služební psy zejména na detekci výbušnin.

4 Právní předpisy upravující služební kynologii

Služební kynologie u Policie ČR je převážně regulována závaznými pokyny na úrovni vnitřních předpisů. Jednou ze základních směrnic upravujících služební kynologii je pokyn policejního prezidenta č. 145 ze dne 8. července 2014 upravující činnost služební kynologie. Předpis je rozdělen do šesti částí a zahrnuje vymezení základních pojmů, činnost služební kynologie, vzdělávání psovodů a výcvik, chov, výživu, ošetřování i přepravu služebních psů, včetně jejich evidence a použití.²²

Dalším důležitým interním předpisem zabývajícím se služební kynologií je pokyn ředitele Ředitelství služby pořádkové policie č. 119 ze dne 29. prosince 2017 o provádění služební kynologie. Tento pokyn upravuje obsah atestačních zkoušek speciálních kynologických činností, pravidla jednotlivých problematik, podmínky a pravidla přezkušování psovodů se psy ze základních kynologických činností.²³

Použití služebního psa jako donucovacího prostředku je upraveno v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Mezi donucovací prostředky je služební pes zařazen v § 52 písm. j) zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Komentář zákon definuje tak, že použití služebního psa jako donucovacího prostředku může provést pouze policista se zvláštní odbornou kvalifikací psovoda. Dle konkrétní situace lze využít služebního psa s náhubkem i bez. O tom, jak bude policejní psovod používat svého služebního psa, rozhoduje podle závažnosti řešené situace sám policista. V případě využití psa pod jednotným velením může o způsobu použití psa rozhodovat velitel. Při neumožnění fyzického kontaktu psa

²² Pokyn policejního prezidenta č. 145/2014, *kterým se upravuje činnost služební kynologie*, v posledním znění, čl. 1.

²³ Pokyn ředitele Ředitelství služby pořádkové policie č. 119/2017, *o provádění služební kynologie*, v posledním znění, čl. 1.

s osobou se nejedná o uplatnění psa jako donucovacího prostředku, ačkoliv je psychologický efekt takového užití značný. O donucovací prostředek se jedná v případě, kdy je služební pes volně puštěn z vodítka k vykonání činnosti nebo je psovodem umožněn fyzický kontakt s osobou, proti níž je veden zákrok.²⁴

Služební kynologie je řízena řadou interních právních předpisů. Používání služebních psů nebylo dosud zákonně upraveno, tedy kromě výše uvedeného zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Policejní psi jsou však využíváni jako prostředek pátrání po pachové stopě, k vyhledávání kriminalistických stop či individuální pachové identifikaci osob. Služební kynologii z pohledu zákonné právní úpravy tak můžeme brát za nedostatečnou.

²⁴ ŠTEINBACH, Miroslav. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 111. ISBN 978-807598193-6.

5 Mezinárodní označení psů

V praxi se můžeme setkat s označením psů policie zkratkou K9 nebo K-9. Jedná se o mezinárodní označení pracovních či služebních psů, které je odvozeno z anglického a francouzského slova „canine“, což v překladu zjednodušeně znamená pes. Při vyslovení této zkratky v anglickém jazyce nám vznikne právě slovo canine.

První použití této zkratky se datuje k roku 1942, kdy byla vytvořena americkým ministrem Robertem P. Pattersonem, který založil první vojenský sbor K-9. V roce 1959 bylo označení K-9 zaregistrováno jako federální symbol v úřadě pro ochranné známky americkou armádou. Od té doby se zkratka začala běžně využívat pro služební či pracovní psy.²⁵

Záchranné, bezpečnostní, armádní a policejní týmy psů tak po celém světě používají symbol K9 nebo K-9 na svých policejních autech, oblečení nebo nášivkách z důvodu lepšího rozlišení psů od ostatních jednotek. Jelikož se jedná o zkratku, která je mezinárodně uznána, tak je psů rozlišen i při internacionálních operacích či cvičeních.

²⁵ MCRS, The truth about 'K-9', *mcrs-magnetball.be*, online, 2020. Dostupné z: <https://www.mcrs-magnetball.be/c-3772738/the-truth-about-k-9/>. [cit. 2024-02-10].

6 Výběr služebního psa

Nedílnou součástí práce každého psovoda je výběr služebního psa. Již při volbě psa je vhodné vědět, na jakou problematiku budeme psa připravovat, a podle toho vybírat plemeno psa dle jeho povahových vlastností. Rozdíl je i v tom, zda si vybíráme štěně, nebo dospělého jedince. U štěněte budeme primárně volit podle kvalit jeho rodičů. Informace o rodičích psa můžeme získat buď od chovatele, nebo dle složených zkoušek z výkonu rodičů psa. Předpoklad dobrých rodičů ale není zárukou kvalitních štěňat. Při výběru štěněte sledujeme jeho chování, bázlivost nebo reakce na různé podněty. Je dobré štěně vzít mimo jeho domov a pozorovat jeho zájem o jídlo a aporty. Štěně odebíráme od chovatele ve věku šesti až osmi týdnů.²⁶

U dospělého jedince jsou již dány jeho povahové vlastnosti, zdravotní stav či jeho socializace v prostředí. To jsou ukazatele, které mohou psovodovi hodně pomoci s výběrem. Na plemenu až tak nezáleží, ale musí mít vhodný typ vyšší nervové činnosti a potřebnou tělesnou konstituci pro předpokládanou činnost. Dále musí služební pes splňovat dobrý zdravotní stav, který je služebním veterinářem pravidelně kontrolován. Musí mít výchovou získané návyky pro práci u policie a potřebné vlastnosti pro rozvoj motivace k pracovnímu využití.²⁷

Služební kynologové mohou nabýt psa několika způsoby. První možností je získání psa z vlastního chovu, a to z chovatelské stanice služebních psů v Prackovicích nad Labem. Každé krajské ředitelství má nárok na určitý počet psů a ti se poté rozdělují dle požadavků vedoucích oddělení. Následně se vytvoří

²⁶ HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. Vyd. 2., (dopl. a přeprac.). Praha: Naše vojsko, 1999, s. 152. ISBN 80-206-0091-4.

²⁷ Pokyn policejního prezidenta č. 145/2014, *kterým se upravuje činnost služební kynologie*, v posledním znění, čl. 31.

pořadník, podle kterého si kynologové jednotlivě vybírají své nové služební psy. Nepotřebné služební psy je možné prodat nebo darovat fyzickým nebo právnickým osobám.

Další možností získání psa je darování či výkup. V takovém případě psovod svého civilního psa Policii ČR buď prodá, nebo daruje. U takového psa se posuzuje zdravotní stav, povahové vlastnosti, úroveň cvičenosti a vhodnost pro výkon služby podle kritérií stanovených ředitelem ředitelství.²⁸

Stejné požadavky jsou i na psa získaného na základě smlouvy o výpůjčce psa. V tomto případě je zvíře majetkem psovoda a Policii ČR je zapůjčen. S psovodem je sepsána smlouva o zápůjčce psa. Poslední možností získání je převzetí štěněte od civilních chovatelů za krytí. To znamená, že Policie ČR může poskytnout služebního psa na krytí civilní feně a za to dostane možnost převzít si štěně nebo určitý počet štěňat.

Výběr služebního psa tak závisí na mnoha aspektech a je důležitou součástí služební kynologie. Ačkoliv správná volba psa může zásadně ovlivnit, jaký bude, tak až s přibývajícím věkem, nasbíranými zkušenostmi a výcvikem lze určit, zda je pes k dané problematice do služby vhodný, či nikoliv.

²⁸ Pokyn policejního prezidenta č. 145/2014, *kterým se upravuje činnost služební kynologie*, v posledním znění, čl. 31.

7 Výcvik služebního psa

Každý psovod vede výcvik svého psa, který vyžaduje správnou metodickou činnost, systematičnost a pravidelnost. Cílem je vypracovat u psa návyky všeobecné poslušnosti a základní cviky, které jsou nezbytné při speciálním tréninku a praktickém využití ve službě. Úspěch služebního psa závisí i na vlastnostech psovoda. Psovod by měl být důsledný, houževnatý, měl by mít vztah k psům, snahu se vzdělávat a měl by se umět ovládat.²⁹ U výcviku služebního psa je velmi důležité mít ho zorganizovaný a postupovat systematicky, tedy například od lehkých cviků ke složitým.

Výcvik služebních psů je zajišťován ve výcvikových střediscích policie nebo na útvarech policie individuálními a společnými tréninky. Ve střediscích vede výcvik instruktor, který psy a psovody připravuje pro praktický výkon služby. Většina psovodů se věnuje služebnímu psovi i v době mimo službu, a to z důvodu, že výcviky ve službě nejsou dostatečné pro úplnou připravenost psa. Cvičení mimo službu má přímou souvislost s výkonem služby, avšak do její doby se nezapočítává.

Výcvik psů je založen na dvou druzích reflexu. Prvním z nich je nepodmíněný reflex, který je již vrozený. Nepodmíněné reflexy vyžadují stimulaci a stabilní nervové spojení pro přenos vzruchu od receptorů k odpovídajícím orgánům. Podnět, který vyvolává nepodmíněný reflex, se označuje jako nepodmíněný podnět. Tyto vrozené reakce byly pojmenovány akademikem I. P. Pavlovem.

Druhým z reflexů je podmíněný reflex, který pes získá zkušenostmi v průběhu života. Štěně se seznamuje s matkou jako zdrojem potravy, svými sourozenci

²⁹ GREAT BRITIAN. Home Office. *Police Dogs: Training and Care*. Velká Británie: H.M. Stationery Office, 1983, s. 70. ISBN 0-11-340781-5.

a okolím, které ho obklopuje. Tato setkání mu pomáhají se adaptovat na konkrétní životní podmínky. Postupně se formují a utvářejí první podmíněné reflexy, které jsou méně stabilní než trvalá nervová spojení u nepodmíněných reflexů.³⁰ Například při výcviku poslušnosti nejprve vytváříme podmíněný reflex na zvukový signál za použití nepodmíněného podnětu. Poté se zaměřujeme na budování podmíněného reflexu na posunek, který posilujeme pouze za pomoci povelů. Tyto reflexy se velmi rychle vytrácí a vyžadují pravidelné opakování a trénink pro udržení jejich efektivity.

7.1 Metodika výcviku psů

Při tréninku psů rozlišujeme pět základních výcvikových metod. První z nich je mechanická metoda, která spočívá v tom, že se při cvičení používá pouze mechanických podnětů, které u psa vyvolávají obranný reflex. Tyto podněty nám umožňují vyvolat počáteční nepodmíněný reflex a pomáhají nám posilovat podmíněný reflex. Výhodou této metody je rychlost při vytváření podmíněných reflexů a jejich pevnost. Nevýhodou je, že časté používání této metody může vést k nedůvěře v psovoda, jelikož metoda je závislá na donucení psa.³¹

Druhou z metod je metoda chuťově dráždivá. Její základ je založen na využití potravy jako nepodmíněného podnětu, kterým se upevňuje povel i cvik. Podáním pamlsku upevňujeme podmíněný podnět. Výhodou u této metody je, že se rychle vytváří podmíněný reflex, pes pracuje dobrovolně a přirozeně. Zároveň psovod velmi dobře upevňuje kontakt se psem. Nevýhodou může být práce v rušivých podmínkách, kdy pro psa nemusí být jídlo dostatečnou motivací

³⁰ HARTL, Karel, NĚMEC, Karel, SKUHROVSKÝ, Jan. *Výcvik psa*. Praha: Naše Vojsko, 1970, s. 56, 57. ISBN 28-053-70.

³¹ Tamtéž, s. 57.

k soustředěnosti. U psů, pro které není potrava jedním z hlavních důvodů motivace, může být tato metoda těžko proveditelná. Nejčastěji se využívá u mladých psů a nácviku pachových prací.³²

Třetí je hravě dráždivá metoda, která je založena na kořistnickém pudu psa. Za využití aportů, míčků a pešku dochází k odměňování psa. Pro psa je kořistnický pud velmi silný, a proto je tato metoda vhodná při nácviku obranných i pachových prací. Nevýhodou může být příliš velká motivace, se kterou je spojena nemožnost se soustředit na daný cvik. Výhodou je rychlé utváření podmíněných reflexů.

Nejčastěji využívanou metodou je kontrastní metoda, která tvoří základ metodiky psů. Jedná se o spojení mechanické a chuťově dráždivé metody. Využívá se při ní mechanických podnětů k přinucení psa, aby vykonal požadovaný cvik, a k potlačení negativních vlivů se použije jako odměna pamlssek.³³ Velkou výhodou této metody je možnost aplikace u téměř všech cviků bez narušení kontaktu.

Poslední metodou je napodobovací metoda, která využívá vycvičeného psa, se kterým nevycvičený pes provádí cvik společně. Používá se především při výchově štěňat při nácviku socializace nebo při překonávání překážek či cviku štěkání na povel. Jedná se o pomocnou metodu.

³² PREISLER, František. *Pes v 21. století*. Praha: CanisTR, 2008, s. 38. ISBN 978-80-904210-0-4.

³³ Tamtéž, s. 38,39.

8 Výcviková střediska PČR

Služební psi a jejich psovodi pravidelně absolvují výcvikové aktivity v rámci výcvikových středisek Policie ČR. Psovod i pes se ještě intenzivněji připravují a zdokonalují na plnění služebních úkolů. Ve středisku se výcvik dělí na všestranný a speciální. Všestranný výcvik služebního psa má disciplíny rozdělené na pachové práce, obranné práce a poslušnost. Speciální výcvik se dělí na speciální pachové činnosti, kdy je pes cvičen k vyhledání a detekci určitých látek, tedy na metodu pachové identifikace, dále na vyhledání drog a omamných látek, vyhledání výbušnin a nástražných výbušných systémů, vyhledání zbraní, vyhledání lidských ostatků a na detekci akcelérantů. Výcvik psů a jejich přezkušování v jednotlivých typech kurzů jsou stanoveny podle tematických plánů.

Vzdělávací kurzy jsou rozděleny na atestační a kurzy pro výchovu a výcvik. Atestační kurzy se liší podle toho, jak je zkušený psovod a v jaké fázi výcviku se nachází jeho pes. Doškolovací kurz slouží k získání atestu a je pro psy, kteří prozatím nedostali kategorii. Kondiční kurz je pro zkušené psy, kteří již atest mají a potřebují kategorii obhájit. Základní kurz slouží pro psovody základních kynologických činností a k získání atestu. Kurzy pro výchovu a výcvik se dělí na kurzy mladých psů, chovných psů a figurantů.³⁴

8.1 Výcvikové středisko Býchory

V roce 1924 byla postavena Richterova vila v Býchorech, která se od roku 1952 stala domovem pro výcvik služebních psů, a tedy výcvikovým střediskem služebních psů Policie ČR. Psi zde byli cvičeni především pro kriminální a pořádkovou službu. Mezi lety 1970 až 1990 se rozvíjela služební kynologie

³⁴ Pokyn ředitele Ředitelství služby pořádkové policie č. 119/2017 o *provádění služební kynologie*, v posledním znění, čl. 8, odst. 1.

zejména v oblasti metody pachové identifikace. Byl zaveden i nový systém výuky, a to z pohledu výcviku služebních psů zařazených do výkonu služby, ale i z efektivního předávání znalostí využitelných ve službě. S novým systémem přichází i nová kategorizace psů. Vznikají nové specializace a využití služebních psů ve službě.³⁵

Od roku 1996 se středisko organizačně přesunulo pod odbor služební kynologie a hipologie Policejního prezidia ČR. V roce 2009 bylo středisko přeřazeno a spadalo pod Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia ČR. Ve výcvikovém středisku byli připravováni služební psi a jejich psovodi na pachové a obranné práce. Dále se zde připravovali psi na výcvik speciálních činností, a to na vyhledávání výbušnin, drog, zbraní, osob, akcelerantů a lidských ostatků.³⁶ Výcvik na vyhledávání drog byl určen mezinárodní policejní organizací jako národní výcvikové středisko v rámci střední Evropy. V letech 1995 až 1998 byli ve výcvikovém středisku připravováni i služební psi na vyhledávání min, a to zejména pro Chorvatsko. V roce 2004 zde byl výcvik na speciální činnosti služebních psů ukončen a přemístěn do výcvikového střediska v Plzni na Bílé Hoře. Část byla přemístěna na pracoviště speciální služební kynologie v Balkové.

Výcvikové středisko má kapacitu 40 míst pro frekventanty a 45 míst pro služební psy. Ročně se zde vyškolí až 100 psovodů se psy. Jedná se o různé typy kurzů s délkou trvání od dvoutýdenních po pětiměsíční. Po absolvování kurzu a splnění podmínek pro přezkoušení jsou zadány atestace pro danou kategorii, díky kterým

³⁵ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014, s. 161. ISBN 978-80-904210-8-0.

³⁶ Tamtéž, s. 161.

může psovod vykonávat na svém útvaru svou práci a využívat tak služebního psa ve výkonu služby.

8.2 Výcvikové středisko Plzeň – Bílá Hora

V roce 1968 vzniklo výcvikové středisko Plzeň – Bílá Hora. Původně to bylo výcvikové středisko Ozbrojené ochrany železnic, později železniční policie. V současné době středisko organizačně spadá pod odbor služební kynologie a hipologie Policejního prezidia ČR. Výcvik zde byl zaměřen především na praktické používání psa. Do roku 2003 ve středisku probíhal výcvik psů pro výkon hlídkové a pátrací služby. Z výcvikového střediska v Býchorech sem byl v roce 2004 převeden výcvik služebních psů na speciální činnosti. Začal tu tak výcvik na metodu pachové identifikace, díky kterému najdeme i vybudovanou cvičnou kóji, sklad pachových konzerv, sterilizátor a vše potřebné k výcviku na metodu pachové identifikace.

Současná kapacita střediska je 18 míst pro frekventanty. Ročně jednotlivými kurzy projde až 130 psovodů se služebními psy.³⁷

8.3 Výcvikové středisko Dobrotice

Výcvikové středisko Dobrotice u Holešova vzniklo z bývalé školní pohraniční roty. Středisko patří mezi nejnovější, první kurzy zde začaly v roce 1994. Jednalo se o základní kurzy pro psovody z pohraniční stráže. V roce 1995 středisko navázalo na tradici pořádání národních soutěží služebních psů a stalo se tak organizátorem

³⁷ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014, s.187. ISBN 978-80-904210-8-0.

celostátního přeboru psovodů se služebními psy Policie ČR. Od roku 2010 zde probíhá i výcvik speciálních činností služebních psů.

Středisko má pro služební psy připraveno až 80 míst k ustájení a řadí se tedy mezi největší výcviková střediska. Stravování a částečně i ubytování frekventantů zabezpečuje Střední policejní škola MV v Holešově. Výcvikové středisko má zázemí, které umožňuje výcvik v dopravních prostředcích nebo výcvik služebních psů zařazených v zásahových jednotkách Policie ČR.³⁸

Činnost výcvikového střediska je zaměřena na základní odbornou přípravu psovodů i kondiční, doškolovací a speciální kurzy psů. Ročně ve středisku splní atesty až 200 psovodů se služebními psy. Na základě meziresortních dohod je zde prováděna odborná příprava psovodů se služebními psy obecních policií a vězeňské služby. Psům je po absolvování kurzu a splnění podmínek přezkoušení zadána atestace pro danou kategorii. V roce 2022 zde bylo otevřeno nové moderní pracoviště metody pachové identifikace s kompletním potřebným vybavením pro tuto velice náročnou činnost.³⁹

8.4 Vzdělávací zařízení Policejního prezidia ČR – Balková

Objekt, kde sídlí vzdělávací zařízení, byl do roku 1995 využíván jako škola v přírodě, následně ho začala používat Střední policejní škola Ministerstva vnitra ČR, a to až do roku 1998. Poté objekt převzalo Ředitelství služby cizinecké policie a pohraniční policie Policejního prezidia ČR, které zřizuje záchytné zařízení pro cizince. Část výcviku speciálních činností sem byla přesunuta díky příznivému

³⁸ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014, s. 192. ISBN 978-80-904210-8-0.

³⁹ Tamtéž, s. 193.

prostoru a podmínkám k výcviku. Jedním z důvodů přesunu části specializací bylo i zvýšení počtu služebních psů na speciální činnosti. V roce 2011 došlo k uzavření střediska kvůli nedostatku financí, a výcvik tak přechází zpět do výcvikového střediska v Plzni – Bílé Hoře.⁴⁰

⁴⁰ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014, s. 189. ISBN 978-80-904210-8-0.

9 Chovatelská stanice služebních psů v Prackovicích nad Labem

Policie ČR má ve své historii hned několik chovatelských stanic, které provozovala. Náročný provoz, infekční onemocnění či nedostatek pracovníků způsobily, že v současné době má ve své správě pouze jednu chovatelskou stanici služebních psů, a to v Prackovicích u Ústí nad Labem.

V roce 1956 byl chov psů pohraniční stráže přesunut na jednotlivé brigády kvůli zrušení chovatelské stanice v Pyšelicích. Jednotlivé brigády však nebyly příliš úspěšné, a to především z důvodu problematické kontroly chovu. V roce 1961 byla vybudována chovatelská stanice pohraniční stráže v Libějovicích. Ta byla zrušena až v roce 2005 kvůli postupnému snižování stavů psovodů Policie ČR a malému odběru služebních štěňat.⁴¹

Chovatelská stanice služebních psů pohraniční stráže v Domažlicích musela svou činnost hned několikrát pozastavit, a to z důvodu infekční nákazy psů. Fungovala až do roku 2016 a poté byl všechn chov přesunut do chovné stanice v Prackovicích. Jednalo se o 41 fen a štěňat německých a belgických ovčáků.

Chovatelská stanice v Prackovicích byla založena v roce 1953. Důvodem byl nedostatek psů v civilním sektoru, kteří by byli upotřebitelní ve výkonu služby. Civilní psi byli chováni spíše pro exteriér zvířat a nedbalo se tolik o jejich povahové vlastnosti. Chov v Prackovicích začínal pouze jednou fenou německého ovčáka. Poté se rozšířil také na dobrmany, bígly, bloodhoundy, labradorské retrívry a krátkou dobu zde v chovu působily i dvě vlčice. V roce 2011 bylo rozhodnuto o

⁴¹ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014, s. 224. ISBN 978-80-904210-8-0.

ukončení činnosti chovatelské stanice a její znovuoobnovení nastalo až v roce 2018. Areál prošel rekonstrukcí za osm milionů korun. Celková kapacita areálu je 70 kotců s výběhy.⁴²

V chovatelské stanici jsou nyní plemena německých ovčáků a belgických ovčáků typu malinois. Její chod zajišťují policisté a občanští zaměstnanci, nechybí ani kvalitní veterinární služba. Základem chovu je vhodný výběr feny a krycího psa. Krycí pes je volen na základě kvality v přímém výkonu služby. Výběr provádějí policisté s ohledem na povahu a zdravotní stav psa. V chovatelské stanici se ročně narodí kolem 100 štěňat a z toho se jich odchová 70 do výkonu služby. Štěně zde zůstává od narození nejdéle do půl roku věku. V případě potřeby se chovatelská stanice věnuje ještě předvýchově štěňat. To znamená, že je štěně zařazeno do všestranného výcviku, kde ho čeká příprava na budoucí práci.

⁴² POLICIE ČR, Nová chovatelská stanice. *Policie.cz*, online, 2018. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/nova-chovatelska-stanice.aspx>. [cit. 2024-02-17].

10 Kategorie služebních psů

Pro výkon služby je u psa nezbytné splnění atestace příslušné kynologické činnosti. Atest získá psovod se služebním psem splněním podmínek pro přezkoušení po absolvování vzdělávacího nebo výcvikového kurzu ve výcvikovém středisku nebo při mimořádném přezkoušení.⁴³ To bylo využíváno například v době bezpečnostních opatření během epidemie covidu-19, kdy se psovodi nemohli hromadně účastnit kurzů ve výcvikových střediscích a přezkoušení se konalo na základním útvaru, na kterém byl psovod zařazen. Atest služebních psů se vydává na časově omezenou dobu, která se liší dle zadané kategorie. Kategorie na vyhledání výbušnin a metoda pachové identifikace jsou zadávány na období platnosti jednoho roku. Ostatní kategorie jsou zadávány na dobu platnosti dvou let. Před uplynutím doby skončení platného atestu ho musí psovod se svým psem znovu opakovat, aby se psem mohl sloužit, tím svou kategorii obhájí.

Atestace služebních psů jsou rozděleny do kategorií dle výcviku a způsobu použití psa. Základní kynologické činnosti se dělí do dvou kategorií. První je kategorie H – hlídková činnost, se kterou psovod může vykonávat kynologické činnosti spojené s ostrahou objektů a plnění úkolů na úseku zajišťování bezpečnosti osob, majetku a veřejného pořádku.⁴⁴

⁴³ Pokyn policejního prezidenta č. 145/2014, *kterým se upravuje činnost služební kynologie*, v posledním znění, čl. 25.

⁴⁴ Tamtéž, čl. 12.

Druhou je kategorie V – výjezdová činnost. Výjezdová činnost zahrnuje výkon kynologických úkolů, které souvisí s plněním úkolů policejního orgánu v rámci trestního řízení.⁴⁵

Kategorii hlídkové i výjezdové činnosti lze rozšířit o zaměření na činnost u pořádkové jednotky, která se zaměřuje na specifický způsob využití služebního psa při zákrocích pod jednotným velením nebo za účelem ochrany veřejného pořádku. Rozšířit lze kategorii i o atest činnosti u speciální jednotky, kterou využívají dané jednotky policie primárně při zákrocích proti nebezpečným pachatelům.⁴⁶

Speciální kynologické činnosti zahrnují osm různých kategorií. Jejich názvy jsou odvozeny od typu vybraných látek, které převažují v zájmové látce. Tyto kynologické činnosti převážně využívají čichové schopnosti psů. Jedná se o vyhledávání akcelerantů hoření – SA, kde služební pes vyhledává akcelerant hoření, který je použitý u úmyslného založení požáru nebo k jiné trestné činnosti při plnění úkolů policie.⁴⁷ Další kategorií je vyhledávání návykových látek – SD. U této kategorie služební pes detekuje přítomnost pachu stanovených návykových látek. Kategorie vyhledávání palných zbraní a jejich komponentů – SZ – je kategorií kynologických činností za účelem vyhledání palných zbraní nebo jejich částí s využitím detekce přítomnosti výstřelových zplodin. Kategorie vyhledávání výbušnin – SV – je kynologická činnost za účelem vyhledání výbušnin s využitím detekce přítomnosti pachu určených výbušnin. Kategorií vyhledávání lidských

⁴⁵ Pokyn policejního prezidenta č. 145/2014, *kterým se upravuje činnost služební kynologie*, v posledním znění, čl. 25.

⁴⁶ Tamtéž, čl.14.

⁴⁷ HRINKO, Martin. *Pořádková činnost policie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020, s. 106. ISBN 978-80-7380-793-1.

ostatků nebo pozůstatků – SM – se rozumí kynologická činnost vyhledání za využití detekce přítomnosti specifického pachu rozkládající se tkáně v souvislosti s pátráním po lidských ostatcích nebo pozůstatcích nebo v místech jejich předchozího uložení.⁴⁸ Kategorii porovnávání pachových stop a pachových vzorků osob – MPI – se rozumí odborná kriminalisticko-technická činnost v oboru policejní kynologie, u které se využívá čichových schopností psa při komparaci individuálního pachu osoby s jím vytvořenou pachovou stopou na místě činu.⁴⁹ Kategorie vyhledávání hledaných a pohřešovaných osob v terénu – SP – je kynologická činnost, kde se služební pes používá za účelem vyhledání a označení hledaných nebo pohřešovaných osob za využití detekce lidského pachu.

Poslední kategorií je vyhledávání dalších zájmových látek. Tato kategorie je označena písmenem S, které je doplněno písmenem hledané látky nebo skupiny látek. Může se jednat například o detekci peněz. Na tuto kategorii má v současné době Policie ČR pouze jednoho vycvičeného psa s platnou atestací. V budoucnu se plánuje navýšení atestovaných psů při úspěšném využívání této kategorie.

Všechny problematiky speciálních kynologických činností mají ve zkratce písmeno S a následně se dle konkrétní činnosti, na kterou se pes specializuje, uvádí první písmeno od převažujícího typu vybraných nebo zájmových látek. Psovodi se služebními psy tak mohou vykonávat kynologickou činnost pouze s platným atestem pro danou kategorii.

⁴⁸ Pokyn policejního prezidenta č. 145/2014, *kterým se upravuje činnost služební kynologie*, v posledním znění, čl. 19.

⁴⁹ HRINKO, Martin. *Pořádková činnost policie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020, s. 108. ISBN 978-80-7380-793-1.

11 Kynologické činnosti

V následujících kapitolách se budou věnovat policejním kynologickým činnostem, jejich rozdělení a rozboru jednotlivých problematik. Kynologické činnosti jsou členěny do dvou kategorií, a to na základní a speciální. Speciální kynologické činnosti jsou rozděleny do sedmi různých činností.

11.1 Základní policejní kynologické činnosti

Použití psa v operativně pátrací činnosti je jednou ze základních policejních kynologických činností. Výcvik a použití psa jsou zaměřené na všestranné využití služebních psů. Mezi základní úkoly patří ochrana bezpečnosti osob, majetku, veřejného pořádku, vyhledávání osob, věcí a důkazů. Tyto činnosti vykonávají psi, kteří mají udělenou hlídkovou nebo výjezdovou kategorii. Specifické smyslové a fyziologické vlastnosti, kterými pes disponuje, vymezují širokou škálu možností jeho využití. Jednotlivé formy použití služebního psa jsou vyjmenovány v pokynu policejního prezidenta č. 145/2014, kterým se upravuje činnost služební kynologie, v článku 10, odstavci 3. V pokynu jsou uvedeny následující formy použití služebních psů u základních kynologických činností.

- a) Střežení objektů nebo jiných prostor;*
- b) upozornění na přicházející nebo ukrytou osobu;*
- c) ochrana života a zdraví osob, majetku a veřejného pořádku;*
- d) zajištění bezpečnosti policistů při provádění služebních úkonů a zákroků;*
- e) zadržení osob pokoušejících se o útěk;*
- f) střežení a doprovod osob zajištěných, zadržených a zatčených;*
- g) pátrání po osobách vyhledáním a sledováním jejich pachové stopy;*
- h) prohlídka terénu, objektů a dopravních prostředků za účelem vyhledání osob;*
- i) vyhledání předmětů majících vztah k prověřované události;*
- j) vyhledání vystřelených nábojnic;*

k) *preventivní činnost na úseku ochrany veřejného pořádku.*⁵⁰

Služební pes na základní kynologické činnosti má všestranné možnosti v použití. Psovod se psem by měl být přivolán na všechny případy s výjimkou těch, u kterých je zjevné, že využití psa je nemožné, anebo při dlouhém časovém odstupu. Použití psa při pátrání po osobách na vyhledávání a sledování pachové stopy je dosud nejstarším využívaným způsobem. Tato činnost vychází z poznatků kriminalistické odorologie s tím, že každý člověk zanechává pachovou stopu na všech místech, kde byl přítomen. Tato pachová stopa může být nalezena a identifikována do určité doby od jejího vzniku.⁵¹ V této souvislosti je používán pojem „pátrání po horké stopě“, který je využíván v policejním slangu v souvislosti s uvedením pátracího psa na stopu osoby bezprostředně nebo velmi krátce po jejím útěku z místa, kde bylo zahájeno její pronásledování.

Uvedení psa na pachovou stopu do volného terénu by mělo být vždy, kdy je zjevné, že nasazení služebního psa může přivést požadované úspěchy. Pro úspěch psa má zásadní vliv činnost zasahující hlídky na místě. Je důležité provést zajištění místa činu a správné vyhodnocení situace, zda je možné použít psa. Ve chvíli, kdy hlídka na místě vyhodnotí nasazení psa, je nutné urychlené přivolání psovoda přes operačního důstojníka. Po příjezdu psovoda se psem na místo je nezbytné zjistit co nejvíce informací o situaci, která se stala. Místo, kde se pachatel nacházel, jakým směrem odešel nebo jaké oblečení měl na sobě, to vše jsou důležité informace pro zasahujícího psovoda. Při použití psa je

⁵⁰ Pokyn policejního prezidenta č. 145/2014, *kterým se upravuje činnost služební kynologie*, v posledním znění, čl. 10, odst. 3.

⁵¹ STRAUS, Jiří a KLOUBEK, Martin. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, s. 30. ISBN 978-80-7380-238-7.

pro psovoda podstatné zjistit dosavadní činnost zasahující hlídky, a to z důvodu, aby nedošlo k záměně pachu hlídky a pachatele při nasazení psa.

Výcvik služebního psa na základní kynologické činnosti představuje zejména rozvíjení jeho všestranných schopností, protože pes musí zvládnout jak pachové, tak obranné práce. V psovi je již od mala rozvíjen kořistnický pud a chuť hledat. Čím je pes starší, tím více se u něj výcvikem snažíme dosáhnout situací podobných těm, které mohou nastat v praxi.

Čichová paměť psa je důvodem, proč dokáže sledovat několik hodin starou stopu. Mezi vlivy, které snižují možnost použití psa na pátrání po osobách a věcech, patří například nevhodné povětrnostní podmínky jako dlouhotrvající déšť, mráz či silný vítr. Vysoká frekvence osob a dopravních prostředků na místě nebo v okolí ztěžuje možnost nasazení psa. Dalším příkladem je terén, který je kontaminován chemickými nebo jedovatými látkami.

Mezi nejčastější způsoby nasazení psa na stopu patří uvedení psa ve směru odchodu pachatele. Nasadit psa lze od předmětu, který pachatel držel nebo který mu náležel. V tomto případě však nejde o takzvané načuchání předmětu psem a jeho následné stopování, ale je zde předpoklad, že osoba, která předmět držela, se na místě i pohybovala a odešla od předmětu. Důležité je k předmětu nechodit a zajistit místo, aby nedošlo k znehodnocení před příjezdem psovoda. Další možností uvedení psa je nasazením na směr odchodu pachatele do volné krajiny dle svědectví nebo dalších relevantních informací. V současné kriminalistické praxi již nejsou psi cvičeni k označování osob z pachové stopy. Tyto úkony byly

zcela nahrazeny metodou pachové identifikace založené na principu pachových konzerv.⁵²

Po zásahu musí psovod zpracovat záznam o použití služebního psa, v kterém je uvedeno jméno psa, jeho kategorie a platnost kategorie. Dále je zde zaznamenáno jméno psovoda, případ, na který byl přivolán, kdo si vyžádal služebního psa, použití psa a výsledek jeho práce. Druhá část protokolu je věnována popisu podmínek, v kterých služební pes pracoval, popisu a zhodnocení práce služebního psa. Nakonec je uvedeno zajištění výsledků práce psa. Tento záznam psovod vyplňuje i v případě, že služební pes dosáhl negativního výsledku při hledání na místě.

11.2 Speciální kynologické činnosti

Služební psi zařazení na speciální kynologické činnosti jsou dle potřeby policie využíváni na vyhledávání nástražných výbušných systémů, akcelerantů hoření, vyhledávání drog, vyhledávání palných zbraní či vyhledávání lidských ostatků nebo pozůstatků. Policie ČR nově zavedla do svých kynologických činností i služební psy na vyhledávání bankovek a na speciální pátrací akce. U všech těchto specializací se jedná především o využití čichových schopností psa s dovedností orientovat se a pohybovat se na nejrůznějších místech. Služební pes musí dokázat pracovat mezi lidmi, ve výškách i v různých typech budov a v neposlední řadě musí být dobře ovladatelný. Speciální pachovou disciplínou je metoda pachové identifikace, která od psa vyžaduje porovnání pachových stop s pachovými vzorky.

⁵² STRAUS, Jiří a KLOUBEK, Martin. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, s. 32. ISBN 978-80-7380-238-7.

11.2.1 Specializace – vyhledávání akceleraantů hoření

Služební psi vycvičení na vyhledávání akceleraantů jsou používáni u Policie ČR od roku 2002, kdy u nás byla tato specializace zavedena na základě požadavků výkonných útvarů. Jako první tuto metodu v České republice zavedl npor. Ludvík Pinc, který s touto myšlenkou přišel po návratu ze služebního pobytu v USA v roce 1999. Své kořeny má metoda právě v USA, kde v roce 1986 začal první výcvik psa na detekci akceleraantů. Myšlenka naučit psa detekovat urychlovač hoření vznikla díky úsudku, že když je možné používat psy na detekci nepatrného množství drog či výbušnin, nemělo by nic bránit tomu je vycvičit i ke značení hořlavých látek.⁵³

Princip této metody spočívá v detekci akceleraantů hoření u úmyslného založení požáru nebo jiné trestné činnosti při plnění úkolu policie. Akceleraantem hoření je hořlavá látka, která se používá při úmyslném založení požáru na zvýšení jeho intenzity nebo na jeho rychlejší šíření. Urychlovače hoření jsou vyhledávány, detekovány a označovány na místě události speciálně vycvičeným psem. Tato metoda umožňuje identifikovat již velmi malé množství zbytku těchto látek, které se nachází v ohořelých zbytcích objektů, vozidel i na kontaminovaných oděvech žhářů.⁵⁴ Současné technické prostředky nejsou schopny překonat v přesnosti detekce služebního psa. V praxi nalezneme i příklad, kdy pes označil

⁵³ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014, s. 419. ISBN 978-80-904210-8-0.

⁵⁴ KRAJNÍK, Václav; ĎURIŠIN; Vladimír; KOZÁK, Martin; BOHRN, František; RULC, Jiří. et al. *Policejní kynologie*. 1. vyd. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2009, s. 305. ISBN 978-80-8054-476-8.

tak malé množství akceleraantu, že nemohlo být laboratoří potvrzeno, protože se nacházelo pod mezí citlivosti přístroje.⁵⁵

Výcvik služebních psů na vyhledávání akceleraantů můžeme rozdělit do několika fází. V první fázi dochází k vtisknutí pachu hořlavé látky do paměti psa. Jedná se o výčet látek jako např. o technický benzín, naftu, toluen, petrolej, xylen, pevný podpalovač. Druhou fází výcviku je schopnost rozpoznat hořlavé akceleraanty od jiných pachů, které vznikají při požáru. Poslední fází je nácvik praktického hledání na místě požáru.

Služební pes dokáže detekovat akceleraant hoření v terénu, v objektu, v dopravním prostředku, na předmětu či na osobách nebo oděvních svrscích. V relativně krátkém časovém úseku dokáže pes prohledat poměrně velkou plochu požářiště. Před použitím služebního psa musí psovod provést požárně technickou prohlídku. Tou psovod na místě zjišťuje možnosti a způsoby nasazení psa k vyhledání akceleraantů hoření a to, zda psovi nehrozí na požářišti a v jeho okolí nějaké nebezpečí. Požářiště musí být uhašeno a musí být vychladlé, aby na něj mohl být pes vpuštěn. Dále musí být zajištěna bezpečnost všech účastníků ohledání místa. Úkolem psa je najít a označit místo, kde se nachází zbytky akceleraantů hoření a jejich charakteristické zplodiny po vyhoření, a sice tak, aby bylo možné je účinně zajistit pro jejich další zkoumání. V případě, kdy dojde k označení místa služebním psem, neznamená to hned, že došlo k úmyslnému zapálení požáru. Místo označené psem je kriminalistickým technikem zadokumentováno a je odebrán nosič akceleraantu do chemické konzervy. Vzorky jsou na místě komparativně

⁵⁵ STRAUS, Jiří a KLOUBEK, Martin. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, s. 37. ISBN 978-80-7380-238-7.

prověřeny a poté jsou zaslány k provedení expertízy v chemické laboratoři. Na zdokonalování této metody se v současné době podílí i kriminalistický ústav.⁵⁶

11.2.2 Specializace – vyhledávání návykových látek

Pod pojmem vyhledávání návykových látek se rozumí použití služebního psa za účelem hledání omamných a psychotropních látek, které jsou s využitím přítomnosti pachu detekovány a označeny. Pes dokáže detekovat hned několik látek. Mezi některé patří např. marihuana, hašiš, kokain, efedrin, metamfetamin a další. Při výcviku služebního psa je důležité nejprve postupně navtiskat jednotlivé látky do čichové paměti. Následně se uzpůsobuje výcvik co nejvíce praktickým podmínkám použití služebního psa. Výcvik probíhá v objektech, v dopravních prostředcích, v obytných a nebytových prostorech i na osobách. Podstatné je ho vést od jednoduchých po složitější situace, aby nedošlo k odrazení psa a byl dodržen systém ve výcviku. Pes musí být schopen samostatné a spolehlivé práce. Přesné a rychlé označení látky je jednou z důležitých činností, na kterou by se měl psovod při nácviku zaměřit. Psovod by měl umět rozpoznat reakce svého služebního psa při zachycení a sledování pachu návykových látek. Služební pes je využíván při hledání omamných a psychotropních látek především při domovních prohlídkách, jestliže existuje podezření na trestnou činnost související s výrobou a distribucí těchto látek.

11.2.3 Specializace – vyhledávání palných zbraní a jejich komponentů

Vyhledávání ukrytých zbraní a střeliva je zaměřeno na všechny zbraně, jejich komponenty a střelivo. Tato metoda je založena na detekci přítomnosti

⁵⁶ STRAUS, Jiří a KLOUBEK, Martin. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, s. 37. ISBN 978-80-7380-238-7.

výstřelových zplodin.⁵⁷ K výcviku se používají palné zbraně a jejich části kontaminované výstřelovými zplodinami ze třech druhů střeliv. První z nich je jednosložkový prach, např. Lovex S. Druhým je dvousložkový prach, např. Lovex D. Třetím jsou mechanické směsi, jako je např. černý prach. Při výcviku se používají autentické zbraně, munice a součástky zbraní.⁵⁸ Průběh výcviku je shodný jako při vyhledání návykových látek.

Služební psi jsou využíváni především při domovních prohlídkách, kde je důvodné podezření, že by mohla být nalezena zbraň nebo její komponenty. Při ohledání místa trestného činu, při kterém byla použita zbraň, je též možné použít psa na vyhledávání zbraní. Tuto specializaci má několik psovodů v České republice, není jich ale mnoho. Na vyhledání zbraně či jejích komponentů je možné využít i psa výjezdového, který je může nalézt jako předmět. Toto je však uskutečnitelné pouze za podmínky, že se jedná o exteriér a dotyčný zbraň držel nebo měl u sebe, protože pes ji bude detekovat dle pachu osoby. Při hledání vystřelených nábojnic je také možné využít psa s kategorií výjezdový. Z důvodu nedostatku psovodů se psy na vyhledávání palných zbraní a jejich komponentů tak můžeme v určitých případech využít výjezdového psa.

11.2.4 Specializace – vyhledávání lidských ostatků nebo pozůstatků

Metoda vyhledávání lidských ostatků nebo pozůstatků je založena na detekci lidských ostatků nebo pozůstatků, která je uložena v čichové paměti psa. Speciálně cvičení psi jsou využíváni především v úzké spolupráci s SKPV. Při

⁵⁷ STRAUS, Jiří a KLOUBEK, Martin. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, s. 33. ISBN 978-80-7380-238-7.

⁵⁸ KRAJNÍK, Václav; ĎURIŠIN; Vladimír; KOZÁK, Martin; BOHRN, František; RULC, Jiří. et al. *Policajná kynológia*. 1. vyd. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2009, s. 288. ISBN 978-80-8054-476-8.

vytváření kriminalistické verze je jednou ze základních úvah, že se pohřešovaná či hledaná osoba stala obětí násilného nebo sexuálního trestného činu s následkem smrti. Oběť může být ukryta na mnoha místech, a proto je důležité na toto přichystat i služebního psa. Ten je připravován postupně a při výcviku jsou jako vzorky používány části lidských pozůstatků. Vzorky musí být v odlišných stádiích rozkladu, aby mohl pes díky své čichové paměti detekovat různě staré lidské ostatky. Vycvičený pes je schopen hledat ve volném terénu, v objektech, či dokonce na vodní hladině. Nalézt může nejen lidský kadáver, ale i doličné předměty, které se dostaly do styku s tělem.⁵⁹

Rozklad pachu mrtvé osoby je rozdílný od pachu uvolňovaného živou osobou. Princip šíření a pohybu pachu v prostředí je však stejný. Psovod, který cvičí psa na vyhledávání živých osob, tak může použít v tréninku stejné principy hledání, avšak při nález mrtvé osoby již nemusí na pach reagovat. Chemické reakce spojené s mrtvolným rozkladem jsou v podstatě u všech těl stejné. Složení pachového mraku se v souvislosti s různými stádii mrtvolného rozkladu mění a pes musí být na tuto změnu vycvičený, aby dokázal rozpoznat celé spektrum těchto pachů a reagovat na ně.⁶⁰

11.2.5 Specializace – vyhledávání výbušnin

Vyhledávání výbušnin je specializace, kterou vykonává služební pes za účelem detekce výbušnin s využitím přítomnosti jejich pachu. Psovi je při výcviku do čichové paměti navtiskáno několik látek. Mezi některé patří např. plastické

⁵⁹ STRAUS, Jiří a KLOUBEK, Martin. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, s. 38. ISBN 978-80-7380-238-7.

⁶⁰ KRAJNÍK, Václav; ĎURIŠIN; Vladimír; KOZÁK, Martin; BOHRN, František; RULC, Jiří. et al. *Policajná kynológia*. 1. vyd. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2009, s. 292. ISBN 978-80-8054-476-8.

trhaviny, průmyslové trhaviny, černý prach, bezdýmný prach anebo improvizované výbušniny. Používání služebních psů na vyhledávání výbušnin začalo společně s prvním kurzem pro psovody na území ČR, a to začátkem 90. let v jihočeském středisku v Lišově. Následně získávali instruktoři výcviku zkušenosti na dvou kurzech v USA. Americká vláda věnovala České republice i 16 psů s atestací v rámci boje proti terorismu.⁶¹

Využívání psů na vyhledávání výbušnin patří do kompetence pyrotechnické služby policie. Při prověření nástražného výbušného systému spolupracuje psovod s pyrotechnikem. V případě nemožnosti nasazení služebního psa lze na prověření použít detekční přístroje pyrotechnické služby. Služební psi vykonávají prohlídky objektů, nemocnic, stadionů, dopravních prostředků, letištních hal, odložených zavazadel apod.

Při výcviku služebního psa je důležitá přesnost a pasivní označení výbušniny. Pasivním značením se rozumí, že pes nesmí při nálezu štěkat nebo hrabat. Značení probíhá tak, že pes zaujme při nálezu naučenou polohu, zpravidla se jedná o zalehnutí. Výcvik služebního psa je specifický především v délce doby, kterou musí pes zvládnout vydržet hledat. Toto chování se učí již při nácviu, kdy se postupuje od kratších hledání k dlouhodobějším. Avšak ani s dostatečným výcvikem nelze čekat, že služební pes prohledá například celý stadion. Prohlídka se provádí společně s dalšími policisty a případně se na místo přivolá více psů na

⁶¹ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014, s. 416. ISBN 978-80-904210-8-0.

vyhledání výbušnin.⁶² Pozice psovoda na vyhledávání výbušnin vyžaduje úspěšné vykonání atestační zkoušky na speciálním kurzu pyrotechnik psovod.

11.2.6 Specializace – speciální pátrací práce

Metodika speciální pátrací akce je u Policie ČR nově zavedena. Využívání psů pro záchranářské účely se prudce navýšilo, a tak byla potřeba na to reagovat novou specializací. Vyhledáváním osob se rozumí použití služebního psa za účelem dlouhodobého pátrání po hledaných nebo pohřešovaných osobách pro potřeby plnění úkolů policie s využitím detekce lidského pachu. Tento atest může v rámci společného zásahu integrovaného záchranného systému získat též psovod, který splní kvalifikační požadavky na psovoda se psem k vyhledávání pohřešovaných osob v terénu.⁶³

Vyhledání nezvěstných a ztracených osob v různém terénu, nepřístupném prostoru a těžko dostupných lokalitách je jedním ze základních způsobů použití služebního psa. Pátrání po osobách se provádí převážně na místě, kde se zjistil jejich poslední výskyt. Rychlost a průběh nálezu a označení osoby nebo předmětu ovlivňuje rychlost a nasazení záchranných týmů. Proto je důležité, aby psovod uměl pracovat s navigačními přístroji a topografickými pomůckami.

Pro výcvik psa na speciální pátrací akce je nezbytné, aby se psovod zaměřil na trénování v různorodém terénu a v odlišně velkých sektorech. Trénink v různém klimatickém prostředí a denní době zaručí, že pes bude připraven na praktické nasazení a nebude mu vadit pracovat v jakémkoliv prostředí. I když

⁶² KRAJNÍK, Václav; ĎURIŠIN; Vladimír; KOZÁK, Martin; BOHRN, František; RULC, Jiří. et al. *Policejní kynologie*. 1. vyd. Bratislava: Akadémia Policejného zboru v Bratislave, 2009, s. 286. ISBN 978-80-8054-476-8.

⁶³ Pokyn policejního prezidenta č. 145/2014, *kterým se upravuje činnost služební kynologie*, v posledním znění, čl. 22.

mohou špatné podmínky nasazení psa ztížit, neznamená to, že ho nelze použít. Správným tréninkem v různých podmínkách naučíme psa pracovat kdykoliv. Jedním ze základních prvků úspěšného výcviku psa na pátrací akce je postupné prodlužování doby, po kterou pes hledá, protože pátrací akce může trvat několik minut, ale i hodin. Pes při nález osoby nebo osob musí značit nezraňujícím způsobem, proto je důležité, aby pes nebyl nijak agresivní. Psi většinou značí nález člověka štěkáním. Vyhledání osob se provádí na volno a bez použití náhubku. Psovod je vyslán v rámci pátrací akce, kde od velitele dostane zadané prostory, které má za úkol prohledat. Tato činnost se dá kombinovat s jinými kategoriemi speciálních kynologických činností mimo kategorii SV, SM a metody pachové identifikace.

11.2.7 Specializace – metoda pachové identifikace

Individuální identifikace pachové stopy člověka zanechané na místě činu je v policejné – kriminalistické praxi označována jako metoda pachové identifikace.

Účelem této metody je komparace pachové stopy zajištěné na místě činu a pachu ze srovnávací pachové konzervy individuálního pachu podezřelé osoby, který jí odebírá kriminalistický technik. Tento proces se provádí pomocí speciálně vycvičených psů, kteří umožňují detekci případných shod mezi pachovými stopami.⁶⁴

Již v historii se některé pachové stopy uchovávaly pro pozdější identifikaci. V případě, že byl nalezen předmět, který mohl souviset s trestnou činností, byl pomocí pinzety uložen do zavařovací sklenice. Na tomto postupu poté byla založena samotná metoda pachové identifikace. První případy využití této metody

⁶⁴ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014, s. 320. ISBN 978-80-904210-8-0.

jsou datovány již do roku 1925, kdy došlo k jednomu z prvních doložených pokusů o využití této metody.⁶⁵ V roce 1958 se jí začala zabývat speciální škola pro služební psy a psovody bývalého resortu vnitra SSSR, kdy šlo o přísně utajovaný projekt. V Československu byla metoda zavedena v roce 1973 kpt. Danielem Stankem, který v té době metodicky řídil tuto činnost. V 90. letech byly v kriminalistickém ústavu veřejné bezpečnosti vybudovány laboratoře odorologie a fyziodetekce. Ještě v téže době byla metoda pachové identifikace jako součást služební kynologie přeřazena od SKPV pod službu pořádkové policie. Toto přeřazení je i v dnešní době považováno za negativní, jelikož metodu pachové identifikace ke své činnosti potřebuje právě SKPV.⁶⁶ V roce 1997 byla vydána metodika, která upravuje činnost této metody.

Výcvik, prolongační kurzy a vzdělávání psovodů v oblasti metody pachové identifikace probíhá v současné době ve výcvikovém středisku Plzeň – Bílá Hora. Významnou zásluhu na rozvoji metody má JUDr. Martin Kloubek, který ji díky své doktorandské práci posunul výrazně vpřed a vytvořil z ní metodu velmi uznávanou odbornou kynologickou veřejností, státními zastupitelstvími a soudy.⁶⁷

Pachové stopy jsou jedinečné v tom, že je pachatel svou přítomností zanechává na místě trestného činu vždy. Pach nemůže být z místa činu pachatelem odstraněn, kromě destrukce celého místa činu například požárem. Tím se pachová stopa stává jedinečnou kriminalistickou stopou.

⁶⁵ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014, s. 395. ISBN 978-80-904210-8-0.

⁶⁶ Tamtéž, s. 404.

⁶⁷ Tamtéž, s. 407.

Při zajišťování otisku pachové stopy vyjme kriminalistický technik sterilní pinzetou snímač neboli ARATEX z pachové konzervy a přiloží ho na pachovou stopu. Poté hliníkovou folií překryje pachový snímač. Obojí musí být dobře zafixováno. Po uplynutí doby potřebné ke snímání otisku, která bývá zpravidla 30 minut, vloží technik pachový snímač do konzervy a poté ji uzavře. Pachovou stopu lze zajistit i mechanickým stěrem. To se provádí tak, že se pachový snímač otírá o místo, kde se předpokládá přítomnost stopy. Otisk pachové stopy z malého předmětu lze provádět i vložením celého předmětu do konzervy s pachovým snímačem, která se následně uzavře.⁶⁸ Při zajišťování pachových stop se musí dbát velká pozornost na možnou kontaminaci vlastním pachem. Během odnímání se při manipulaci musí pracovat se sterilními nástroji a s rukavicemi.

Při odběru pachového vzorku osoby vyjme proškolený policista sterilní pinzetou pachový snímač z pachové konzervy a následně ho pinzetou přiloží podezřelé osobě na holé tělo na bok v oblasti pasu, kde ho nechá působit nejméně 15 minut. Poté se pachový snímač vloží sterilní pinzetou zpět do konzervy. Pachovou stopu lze odebrat i z jiné části těla v případě, že není kontaminována pachem jiného člověka. Odběr lze udělat i stěrem, a to opakovaným třením pachovým snímačem o místo na holém těle podezřelé osoby. Do protokolu o otisku pachové stopy je v zásadě vždy nutné zaznamenat údaj o rušivých vlivech na její kvalitu. Pachové vzorky jsou na příslušné odborné pracoviště doručeny k provedení olfaktorické komparace do sedmi pracovních dnů.

Porovnání pachové stopy jednoho případu je v současné době prováděno pouze na jednom pracovišti metody pachové identifikace a neopakuje se na jiném. Před samotnou komparací musí být provedena kontrola náhodné zajímavosti.

⁶⁸ KONRÁD, Zdeněk a STRAUS, Jiří. *Kriminalistika: teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, s. 177. ISBN 978-80-7380-535-7.

Poté se přichází k pachovým konzervám, které se vztahují k objasňovanému případu. Nejprve je psovi dána k přičichnutí konzerva se srovnávacím pachem a následně pes přičichne k jednotlivým srovnávacím pachovým konzervám, které jdou v řadě za sebou v počtu sedmi postů. Pes provádí rozlišení pachů a při detekci shodného pachu se srovnávací konzervou označí nacvičeným způsobem – většinou zalehnutím. Psovod nesmí psa nijak ovlivňovat a nesmí vydávat žádné zvuky ani psa navádět. Následně expert změní pořadí pachových konzerv v řadě a pes pokračuje ve srovnávání pachů. V případě, že znova označí správnou konzervu, se tento postup znovu opakuje, a to takzvaným kontrolním výkonem. Expert z řady odstraní cílovou pachovou konzervu a pes nesmí označit žádnou. Poté se zpět do řady vrátí cílová pachová konzerva a pes musí výkon znovu potvrdit. Odborný expert musí zpracovat vyjádření, které je buď s negativní, nebo pozitivní shodou posláno dožadujícímu policejnímu orgánu.⁶⁹

Výcvik služebního psa na tuto metodu je velice náročný, a to především na psychickou odolnost psa. Tato problematika je jediná ze všech kynologických činností, kde služební pes vykonává svou činnost pouze na jednom místě. Při výcviku je důležité se ze začátku zaměřit především na nácvik čuchání ze zavařovací sklenice, která nemusí být pro psy příjemná. Na dno sklenice se vloží pamlssek a pes se odmění za čichnutí do sklenice. Při dalších fázích výcviku se postupuje systematicky, kdy se psovi postupně přidávají složitější situace na rozpoznávání pachu. Služební pes musí při porovnávání pracovat samostatně a spolehlivě. Označení shody pachových konzerv musí provést přesvědčivě naučeným způsobem u označené konzervy, kterou porovnává.

⁶⁹ STRAUS, Jiří a KLOUBEK, Martin. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, s. 122, 123. ISBN 978-80-7380-238-7.

II PRAKTICKÁ ČÁST

12 Empirické šetření

V rámci této bakalářské práce bylo prostřednictvím rozhovorů⁷⁰ s policejními příslušníky, kteří jsou zařazeni na útvaru oddělení služební kynologie, provedeno empirické šetření. Jeho obsahem je zaměření zejména na výběr a přípravu služebního psa a práci psovoda v jednotlivých problematikách.

12.1 Cíle šetření

Šetření sleduje dva základní cíle. Prvním je zjistit, jakým způsobem probíhá výběr a příprava služebního psa a čím se mezi sebou navzájem liší. Druhým cílem empirického šetření je porovnání jednotlivých problematik z psovodského hlediska.

12.2 Metody šetření

Vzhledem k cíli zkoumání a záměru práce, kterým je zjistit, jakým způsobem probíhá výběr i příprava služebního psa, a porovnat jednotlivé problematiky z psovodského hlediska, byla zvolena metoda kvalitativního empirického šetření.

Kvalitativní šetření je „*nenumerické šetření a interpretace sociální reality, přičemž jeho cílem je odkrýt význam podkládaný sdělovaným informacím*“. ⁷¹ Tento typ zkoumání probíhá v prostředí, které je blízko zkoumanému tématu, nebo s lidmi, kteří se v oblasti zájmu přímo pohybují a vyznají se v ní. Výsledkem šetření je získ

⁷⁰ Viz příloha 1.

⁷¹ OLECKÁ, Ivana a Kateřina IVANOVÁ. *Metodologie vědecko-výzkumné činnosti*. Olomouc: Moravská vysoká škola Olomouc, 2010, s. 33. ISBN 978-80-87240-33-5.

poměrně velkého množství informací od poměrně nízkého počtu jedinců. Z tohoto vyplývá, že výsledky jsou problematické, nebo je dokonce není možné zobecňovat.

Metody kvalitativního šetření nejčastěji využívají zúčastněné pozorování, rozhovor nebo analýzu osobních dokumentů. V této práci byla využita metoda polostrukturovaného rozhovoru.⁷²

12.3 Metoda sběru dat

V této práci byla vybrána metoda polostrukturovaného neboli částečně řízeného rozhovoru. Vytváření jádra otázek umožňuje tazateli průběžně přizpůsobovat základní otázky a reagovat na odpovědi respondentů, aby bylo možné lépe porozumět jejich postojům. Personální interakce s dotazovanými umožňuje sledovat jejich vnější reakce a podle toho přizpůsobit průběh kladení otázek.

Průběh rozhovoru má významný vliv na jeho výslednou kvalitu. Rozhovory probíhaly individuálně v klidném prostředí, často přímo na pracovišti respondentů. Nejprve jsem respondenty seznámila s cílem práce, s průběhem rozhovoru a metodou zaznamenávání otázek. S jejich souhlasem byl rozhovor nahráván a poté byl přepsán do textové podoby, což zajišťovalo jeho přesnost a zachování informací bez zkreslení. Délka rozhovoru závisela na výřečnosti a otevřenosti každého respondenta.

Samotný rozhovor se skládá ze dvou částí. V první části byly položeny otázky zaměřené na profesní zkušenosti, délku odsloužených let u policie či jiné ozbrojené složky, počet služebních psů za služební kariéru, plemeno, se kterým

⁷² OLECKÁ, Ivana a Kateřina IVANOVÁ. *Metodologie vědecko-výzkumné činnosti*. Olomouc: Moravská vysoká škola Olomouc, 2010, s. 33-34. ISBN 978-80-87240-33-5.

aktuálně psovod slouží, a na úspěchy dosažené v kynologii. Druhá část se zaměřuje na samotný výzkum, přičemž otázky byly formulovány tak, aby byly jasné a nenaznačovaly žádnou odpověď.

12.4 Vzorek šetření

Základním kritériem pro výběr vhodných respondentů byly zejména dlouhodobé zkušenosti se službou na útvaru oddělení služební kynologie, která se odvíjí od zkušeností na jednotlivých problematikách.

Každý respondent byl vybírán z jiné problematiky, a to konkrétně ze specialistů na vyhledávání návykových látek, akceleraantů hoření, výbušnin, vyhledávání lidských ostatků nebo pozůstatků a z metody pachové identifikace a jeden respondent byl ze základních kynologických činností – kategorie V.

12.5 Přehled respondentů

A) Respondent „A“, psovod specialista na vyhledání návykových látek:

- nadpraporčík, 3 roky u PČR, 16 let u AČR;
- celkem služebních psů za kariéru: 6;
- plemeno, se kterým psovod aktuálně slouží: německý ovčák;
- 1x mistr republiky – přebor policie, 1x mistr psa obránáře, mistr v TART⁷³, 1x mistr ve všestranné kynologii, 1x zahraniční mise v Kosovu.

B) Respondent „B“, psovod specialista na vyhledávání akceleraantů hoření:

- nadpraporčík, 21 let u PČR;

⁷³ TART je zkušební řád pro pracovní psy.

- celkem služebních psů za kariéru: 15;
- plemeno, se kterým psovod aktuálně slouží: německý ovčák;
- kynolog roku, 2x mistr světa německých ovčáků, 2x vítěz krajského přeboru PČR, 7x účastník mistrovství světa, 3x vicemistr republiky ČKNO, 1x mistr republiky rotvajlerů.

C) Respondent „C“, **psovod specialista na vyhledávání výbušnin:**

- nadpraporčík, 26 let u PČR;
- celkem služebních psů za kariéru: 6;
- plemeno, se kterým psovod aktuálně slouží: erdelteriér;
- 1x vítěz přeboru cizinecké policie, 1x mistr republiky – přebor policie.

D) Respondent „D“, **psovod specialista na vyhledávání lidských ostatků nebo pozůstatků:**

- podporučík, vedoucí speciálních činností, 31 let u PČR;
- celkem služebních psů za kariéru: 15;
- plemeno, se kterým psovod aktuálně slouží: německý ovčák;
- 3x mistr republiky (výbušniny), 1x mistr Evropy (výbušniny), stáž Německo, Švýcarsko.

E) Respondent „E“, **psovod – metoda pachové identifikace:**

- nadpraporčík, 18 let u PČR;
- celkem služebních psů za kariéru: 10;
- plemeno, se kterým psovod aktuálně slouží: německý ovčák.
- bez účasti na závodech či v zahraničí.

F) Respondent „F“, **psovod – základní kynologické činnosti, kategorie V:**

- nadpraporčík, 14 let u PČR;
- celkem služebních psů za kariéru: 6;
- plemeno, se kterým psovod aktuálně slouží: německý ovčák;

- nejlepší obranné práce krajského přeboru, 2. místo v krajském přeboru, 3. místo v krajském přeboru.

12.6 Vyhodnocení a interpretace dat

Z důvodu přehledného a srozumitelného vyhodnocení jsou všechna získaná data interpretována nejdříve po jednotlivých otázkách a na závěr jsou výsledky uceleně shrnuty. Označení respondentů vychází z přehledu, který byl vytvořen v předchozí kapitole.

Otázka č. 1

Jak významný je výběr služebního psa v rámci této problematiky? Které plemeno psa je pro konkrétní pracovní úkoly vhodné, a které plemeno by se naopak nedoporučovalo zvolit a proč?

A: *„Pes musí být motivovatelný. To znamená, že pes musí být buď aportér, nebo musí být žravý. Nejdůležitější je ale touha po hledání. Já jsem měla psa, který nechtěl ani odměnu ve formě hračky ani jídla, ale hodně rád hledal. Takže když má pes touhu po hledání, tak je vyhráno.*

Co se týče výběru plemene, tak určitě německý ovčák, ten se hodí úplně na všechno. Bylo by možné vybírat i mezi teriéry. Naopak co bych nedoporučila, je nějaké malé plemeno například jorkšír. Jinak je možné pracovat s jakýmkoliv plemenem.“

B: *„Myslím si, že to záleží na každém policistovi psovodovi. Někomu více vyhovují psi, někomu feny, někdo má radši německého ovčáka, někdo belgického ovčáka. Spíš je to o tom, jak si člověk s tím daným plemenem rozumí nebo s čím má lepší zkušenost. Já preferuji spíše německé ovčáky, i když jsem měl také belgického ovčáka. Existují situace, kdy je lepší belgický ovčák, ale v jiných situacích je lepší naopak německý ovčák, takže to nelze paušalizovat.“*

C: „Vzhledem k tomu, že jsme služební kynologové, tak si myslím, že výběr služebního psa by měl být na prvním místě. Je to náš pracovní nástroj, tak je hodně důležité, jaký pes bude. U naší problematiky je důležitá velikost psa, protože máme pasivní značení. I v případě, kdyby bylo malé plemeno dobré, co se týká pracovní schopnosti, tak by kvůli hledání ve vyšší hladině nemohlo značit. Pes by měl mít minimálně kolem 50 centimetrů v kohoutku. Nejdůležitější jsou povahové vlastnosti daného jedince. V některých případech může být například pudl lepší než německý ovčák. Myslím si, že důležitým parametrem pro výběr psa je i to, aby se psovodovi pes vzhledově líbil.“

D: „Na naši problematiku od psa vyžadujeme, aby byl vyrovnaný, adaptabilní, všestranný, sociální, aby měl tendence k aportu a byl žravý. Důležité je také mít psa rád a cítit to, že je to ten pravý. Ve chvíli, kdy máme psa, který nám padne do oka, tak se s ním pracuje mnohem lépe, než když máme psa, který nám nějakým způsobem vadí. Záleží, jak si psovod psa utvoří pro sebe. Pro spousty lidí to může být pes k ničemu, ale pro mě vím, že to bude špička. V praxi se mi potvrdilo, že to tak je.“

Jako vhodné plemeno bych vybral určitě německého ovčáka z důvodu jeho všestrannosti. Je to univerzální plemeno a u naší problematiky je typické. Samozřejmě plemeno bychom mohli zvolit i jiné. Od fousků po malé knírače, ale u nás je nejvíce využitelný německý ovčák. Nedoporučil bych například bývalé typické služební psy, jako byli rotvajleři z důvodu krátkého nosu nebo dobrmani z důvodu většího zahřívání se v létě.“

E: „Na tuto problematiku lze vycvičit téměř jakékoliv plemeno psa či feny, spíše se výběr selektuje v pozdějším věku psa. Po cca roce se zjišťuje, zda má pes na danou práci vlohy, či nemá. Povahové znaky psa se projevují až v pozdějším věku. Záleží na věku vybíraného psa, jestli si psovod vybírá štěně, tak tam výběr psa moc velký vliv nemá. Psovod si většinou vybere štěně, které se mu nejvíce líbí, ale u staršího psa známe už povahové rysy, takže si vybírat můžeme. Určitě bych nevybíral nějakého nervního psa, který by byl třeba vhodný na jinou

problematiku. Na naši problematiku je vhodný spíše klidnější pes, aby například nerozbíjel sklenice. Není až tak důležité plemeno psa jako jeho povahové vlastnosti.“

F: *„Výběr psa je v této problematice velmi důležitý, protože naše problematika se zabývá všestrannou kynologií, a tak potřebujeme psa, který bude zvládat obranné i pachové práce. Při výběru psa se díváme i na jeho genetické předpoklady a rodokmen, abychom mohli co nejvíce odhadnout povahu vybraného psa či feny.“*

Na naši problematiku se nejvíce využívají dvě plemena, a to je německý ovčák a belgický ovčák. Důležitá je i velikost psa a jeho fyzické předpoklady z důvodu, že pes musí být schopen zakročit například proti nebezpečným osobám.“

Otázka č. 2

Jaký je průběh výcviku služebního psa od štěněte a jaké změny v něm probíhají s postupujícím věkem?

A: *„První, co štěně učíme, je jeho socializace. Poté začíná návyk štěněte na motivaci, aby mělo chuť pracovat. Nejlepší je, když psa práce baví a nedělá to jen za odměnu. Ze začátku psa učíme i základní ovladatelnost. Já třeba učím ještě u štěněte už značení, ne v prostoru, ale venku, aby měl značení perfektní. Já dost cvičím na Kongy, což je hračka z přírodní gummy. Takže nejprve učím psa vyhledávat Kongy. Je to dobré v tom, že si mohu Kong rozstříhat na malé kousky, a naučím tak psa techniku hledání. Všechno se to děje formou hry. Když tohle pes všechno zná, tak kolem roku psa začínám na vtiskávat látky. V průběhu věku pak učím psa pouze nové látky a v případě problému se můžu vrátit zpět k vyhledání Kongu.“*

B: *„Samozřejmě když si štěně přivezeme domů, tak výcvik začíná v podstatě hned. Výcvik začíná socializací, štěně pozorujeme, zda je žravé a jestli mu vadí nějaké vjemy, například schody, auta, městský ruch. Tohle neprobíhá formou výcviku, spíše toho psa zvykáme na všechny věci kolem formou hry, a to až do tří*

čtvrtě roku psa. Na problematiku požárů je ještě důležité naučit psa pracovat ve výškách a na nestabilních plochách. U psa se dívám, jestli má zájem o balónek nebo o žrádlo a zda má výdrž hledat. Může se stát, že pes nebude mít problém s prostředím, ale nebudeme ho mít na co motivovat. Je také možné, že se v roce psa zjistí, že nemá s ničím problém, ale není pro nás použitelný, protože nevydrží hledat. Výcvik v dospělém věku zůstává stejný, akorát vyměníme hračku za látku.“

C: „U daného štěněte začínám tím, že s ním dělám všestranný výcvik. Od začátku třeba do dvou let psa v něm rozvíjím obranné práce, pachové práce a poslušnost. Dělám to z důvodu, aby se pes celkově rozvíjel. Zvyká si tím na práci jako takovou. Na stopách vytvářím psovi vytrvalost při hledání nosem. Na poslušnosti si pes zvyká na manipulaci a musí se soustředit. Na obranách zase buduji sebevědomí psa. K všestrannému výcviku se později přidá i vtiskávání látky. Ve věku dospělého psa již přestávám s všestranným výcvikem a více se zaměřuji na vyhledávání látek v různém prostředí a za různých situací.“

D: „Moje zkušenost je taková, že já už si štěňata neberu z důvodu, že přípravou štěněte trávím hodně času. Může se stát, že štěně nebude schopno služby z důvodu zdraví nebo nebude vhodné do služby, proto raději preferuji výběr ročního nebo dvouletého psa, se kterým se pracuje mnohem lépe. Psa mohu vzít rovnou na člun, do auta, do lesa, mohu mu ukazovat nestabilní povrchy, jako jsou skály, skládky, a rovnou psa vyzkouším, zda bude na práci vhodný.“

Podle mě je na speciální činnosti nejlepší pes, který je vyřazený ze všestranné kynologie, který projde nějakým výcvikem, ale nehodí se například na obranné práce. U dospělého psa již vidíme vlohy, zdravotní stav, prostředí a již můžeme psa nasměrovat do práce. Mezi výcvikem štěněte a dospělého psa zase tak velký rozdíl není. U dospělého psa vynecháváme hru. U štěněte můžeme pořád přemýšlet, jakým způsobem uděláme značení, odměňování podle toho, co mu bude vyhovovat. Techniku hledání můžeme upravovat i u dospělého psa.“

E: „Předně musím psa nabudit do toho, aby se mu chtělo jít do sklenice, aby pro psa byly sklenice zajímavé. Většinou sklo bývá pro psy nepříjemné. Nejčastěji se do sklenice dává salám, tak aby ten pes do toho čichnul a za to se odměnil. Jakmile se pes naučí čichat do sklenic, tak aby hledal pach, tak se poté umisťují konzervy do řady s tím, že v řadě tu konkrétní sklenici se salámem pes označuje. Psi zpravidla označují zaleháváním. Jakmile má pes naučený zalehávání cílové sklenice v řadě, tak poté se přichází k pachu. Začíná se s pachem člověka, který pes zná. To znamená pach někoho z rodiny. Jakmile se přejde do pachu, tak se odměňuje za to, že si čichne k cílový pachový sklenici, a tam se pes odmění. Na začátku jsou vedle ještě prázdné sklenice, ať už úplně čisté, nebo s aratexem. Jedna cílová sklenice je s pachem, který pes již zná. V dalších sklenicích jsou aratexy bez pachu. Jakmile pes správně označuje zapachovanou konzervu, tak poté se doplňující sklenice začínají dávat s pachem. Ze začátku jsou to slabší pachy, poté se intenzita pachu zesiluje. Jakmile pach doplňkových sklenic docílí stejné intenzity pachu jako cílové konzervy, tak poté mohou obměňovat pachy cílové. Ve chvíli, když pes umí toto, mohou začít používat pachy jiných osob s tím, že vtisknutou osobu z rodiny již nemohou nikdy používat, protože by ji poté pes vždy zalehl. Následně naučíme psa ignorovat ostatní pachy a zalehávat správnou cílovou konzervu. Poté si mohou u výcviku hrát s intenzitou pachu u načichávání. Silný pach osoby je pachový vzorek, který je přímo přiložen na holou kůži člověka, a musím se dostat k otisku pachové stopy, která může být hodně slabé intenzity a toho se snažím dosahovat tím, že zkrátím dobu přiložení. Dalším snížením je, že to odeberu z oblečení osoby, další snížení je to, že odeberu pach ze židle, kde osoba seděla. Takhle se snižuje intenzita pachu, aby pes jistě označoval shodu pachového otisku pachové stopy versus pachového vzorku osob v řadě umístěné.“

F: „Již se štěnětem začínáme základy ovladatelnosti a socializace. Rozvíjíme pachové práce, což zahrnuje takzvané pachové čtverce, nekonečné stopy, stopy s pamlsky. Štěně tak učíme základy stopování. Od útlého věku psa začínáme rozvíjet i obranné práce, rozvíjíme kořistnický pud. Učíme psa, aby měl pevný

zákus a nepřekusoval. Vše cvičíme formou hry. Rozdíl ve výcviku dospělého psa spočívá v náročnosti cvičení a v jeho intenzitě. Předpokládáme, že pes spousta věcí zná a umí a ve věku dvou let až tří let, tak na psa klademe větší nároky. Zároveň psa seznamujeme s dalšími situacemi, které se mohou stát ve službě.“

Otázka č. 3

Věnujete čas přípravě služebního psa i v době mimo pracovní dobu? Pokud ano, můžete mi říct, o kolik hodin denně se jedná a které konkrétní činnosti to zahrnuje?

A: *„Se psem pracuji každý den. Zahrnuje to venčení, výcvik psa, péči o psa. Například poslušnost je většinou pro psa formou hry. Se psem trénuji každý den, ale nedokážu přesně říct, o kolik hodin se jedná.“*

B: *„Myslím si, že kdyby člověk cvičil jen v práci, tak nikdy nic nevytvoří. Každý psovod, který to má rád, tak cvičí pořád a nerozlišuje, jestli je v práci nebo jestli má volno. Pes potřebuje každý den vyvenčit, každý den se proběhnout, nažrat, vyčesat, pohrát si. Při vtiskávání pachů neberu ohled, jestli je sobota nebo neděle, musím cvičit pořád. Časově se to dá těžko říct, ale každý den jsou to tak odhadem tři hodiny, ale nikdy to nepočítám.“*

C: *„Psovi věnuji víc času ve volnu než v práci. Vzhledem k tomu, že jsem si nastavil pravidla taková, že pes dostává krmění ve většině případů za práci, tak se psem cvičím každý den. Učím psa, že dostane odměnu i v případě prohledání prázdného prostoru, ve kterém se nenachází vzorek, když pes vzorně prohledá místo, dostane odměnu tak, jako kdyby vzorek našel. Se psem tedy čichám nějakým způsobem každý den. Kdybych měl do tréninku zahrnout i venčení psa, z důvodu toho, že trénuji různé situace, například když jdu venčit, vezmu si sebou vzorek, ten schovám na nějaké místo, a když se vracím, tak ho pes musí bez povelu označit a za to je odměněn. Tento trénink využívám například při prohledávání velkých prostor, aby pes pracoval sám bez povelu. Při venčení využívám vzorky, které se poté vyhodí, jedná se o flegmatizované třaskaviny,*

které jsou ve formě malých papírků. Je to tedy venčení s prvky tréninku. V rádech hodin nedokážu přesně říct, o kolik času se jedná. Odhadem to může být dvě až tři hodiny denně. “

D: *„Psovi věnuji čas převážně mimo pracovní dobu. V pracovní době jsme hlavně na výjezdu. Služba jako taková nenaplní čas na výcvik. Z časového hlediska se jedná tak o hodinu až dvě denně. Do času na přípravu musíme zahrnout i přípravu na výcvik, to znamená přípravu vzorků. Na naši problematiku je třeba zakládat vzorky i třeba měsíc nebo rok dopředu. Dělají se i uschlé vzorky, aby byl pes připravený na všechny možné situace. Pes musí umět pracovat i v mrazu, například čuchat i zmrzlé vzorky. U mladých psů čucháme vzorek založený pár hodin a poté se čas prodlužuje. Už tato příprava zabere několik hodin. Výcvik jako takový už netrvá tak dlouho, když pomineme situaci, kdy danou problematiku psa učíme. Trénujeme i situace, kdy pes hledá bez povelu, to se využívá, když pes hledá na velkých plochách. To stejné má například můj pes na vodě, jakmile si sedne do člunu, tak již bez povelu pracuje a hledá. V člunu má pes svůj vlastní prostor. “*

E: *„V dnešní době se již ve svém volnu moc času výcviku psa nevěnuji. Na cvičák se psem chodím, poslušnost tam též trénuji. Tento výcvik, ale neřeší moji práci, kterou vykonávám ve službě. Ano, poslušnost mohu trénovat na splnění kategorie. Nicméně doma moc cvičit na pachové konzervy nemohu. Ve svém volnu pachové konzervy nabírám a zpracovávám, ale přímo porovnávat se psem ji mimo pracovní dobu nemohu. “*

F: *„Výcvik služebního psa probíhá převážně v době mimo pracovní dobu. Jedná se o obranné práce, vyhledání osob v objektu a ve volném prostranství, pachové práce, ať to jsou stopy, nebo vyhledání předmětů, nábojnic, trénování poslušnosti a ovladatelnosti psa, fyzická příprava psa. Všechny tyto aktivity je důležité trénovat a je dobré si naplánovat, který den a co budu se psem trénovat. Důležitá je i regenerace služebního psa, a to například návštěva fyzioterapeuta. Nezbytnou součástí je příprava nejen samotného psa, ale i zajištění budov a prostorů na*

výcvik, zajištění figuranta, kladení stop a příprava věcí na trénink. Většinu času psovod trénuje mimo pracovní dobu. Co se týče času, tak se jedná cca o tři hodiny denně, ale záleží na ročním období a vytížení psa ve službě.“

Otázka č. 4

Můžete mi popsat, co obnáší příprava před výjezdem či akcí? Jsou vyžadovány nějaké rituály u služebního psa, aby si uvědomil, že jde pracovat?

A: *„Já žádné rituály pro psa nemám předtím, než jde cvičit. Je to pes od psa, ale když chce pes pracovat, tak už dokáže poznat tu konkrétní situaci. Když jedeme na případ, tak mu předtím, než jde čuchat, vyměním vodítko za vodící šňůru a tím pozná, že jde pracovat.“*

B: *„Než jedeme na výjezd, tak se musíme na výjezd připravit. Musíme s sebou mít materiály na odebrání vzorků, i když to odebrá technik. Zpravidla technik nemá takové vybavení, jako máme my. Jedná se například o náradí, lopaty, sekery, když potřebujeme něco odsekat, protože akcelerant bývá zapitý do látky. Takže před výjezdem si musíme zkontrolovat všechno potřebné vybavení. To je příprava naše, co se týče toho psa, tak můžeme využívat postroj na psa, když pracuje ve výškách, aby mohl být pes jistěn. Jinak součástí vybavení je i balónek nebo pamlsky, aby mohl být pes při nálezů odměněn.“*

Co se týče rituálu, tak každý psovod má svůj vlastní rituál. Já si většinou psa položím a požáříšně si obejdu a zjistím, zda se na místě nenacházejí nějaké ostré předměty, jestli to na nějakém místě nedoutná nebo nehoří a jestli je místo pro psa bezpečné. Pes už poté ví, že bude hledat. Následně dám povel ‚hledej‘.“

C: *„Ve chvíli, kdy mám výjezd, tak naložím psa do auta, zapnu majáky a jedu na místo. Už tímto pes ví, že půjde pracovat. V tréninku mám rituál a používám ho i na výjezdu. Rituál mi ale čas od času přestane fungovat, spíše je kontraproduktivní. Rituál tedy nějakou dobu u psa využívám a ve chvíli, kdy*

přestane rituál fungovat, tak od něj upouštím a po čase se k němu zase vracím. Rituál používám většinou, když mám zkontrolovat nějaký určitý předmět, ve chvíli, kdy se jedná o větší prostor, například o obchodní dům, tak využívám to, co dělám v tréninku. To znamená, aby pes hledal sám a bez povelu, v případě nálezů, aby označil. Co se týče výbavy na výjezd, tak máme možnost si od pyrotechnické služby vypůjčit na místě pyrotechnický oblek. V autě vozíme pyrotechnické zrcátko.“

D: *„Příprava je v naší problematice hodně důležitá. Musíme vědět, kam jedeme a co se jinde hledat, podle toho si musíme připravit nářadí a techniku. S sebou musíme mít i gumové boty, náhradní boty, ochranné obleky, protože prohledáváme různá místa a poté, když máme nález, tak to i vykopáváme a připravujeme pro patologa. Záleží také hodně na kvalitě našeho vybavení. Když jedeme hledat na vodu, tak musíme mít připravený člun, pádla a všechny pomůcky potřebné pro práci na vodní ploše.“*

Rituál není zase tak důležitý, protože pes je vycvičený a natrénovaný. Já mám pouze to, že když jdu do terénu nebo do objektu, tak si psa položím a odejdu od něj dva metry a poté psa vyšlu slovy „hledej“. Poté pes hledá bez povelu a já pouze ukazuji směry, kde má hledat. Žádné další rituály nemám, pes již, když ho dávám do auta, tuší, že bude hledat.“

E: *„Předtím, než jdeme na případ, tak si musíme připravit sál. Sál musí být vyčištěný, sterilizovaný, s podmínkami, které mají být dle předpisu. Dále musí být připraveny doplňkové pachové konzervy a konzervy, se kterými se bude pracovat. Dále je zapotřebí expert, který roznáší pachové konzervy a psovod, který nastoupí do sálu, kde jsou konzervy rozmístěny, a vysílá psa. Toho poté odmění u sklenice, když ji pes správně označí. Psovod není v kontaktu s expertem. Expert dává vědět o psovodovi signálem, barevným světlem, zda byl pes s nálezem úspěšný, či nikoliv.“*

Záleží vždy na psovodovi, který rituál psovi vštípí. Já osobně se rituálům spíš vyhýbám, aby ten pes byl schopen fungovat a pracovat kdykoliv. Je možné třeba

řešit, kdy s tím služebním psem přímo tu práci vykonávám. Myslím to tak, že někdo chodí čuchat odpoledne, někdo večer. Spíš si ale myslím, že je lepší se rituálům vyhýbat a rozbíjet je, než je cíleně vytvářet.“

F: *„Před výjezdem si musíme do služebního auta připravit věci, které používáme ve službě. Jedná se například o balistickou ochranu, ochranné prostředky, náhubek pro psa, postroj pro psa, vodítko, stopovací vodítko, široký obojek, odměny pro psa a balónek.“*

Rituály vytváříme již během výcviku. Psovi při výcviku i na výjezdu nasazují postroj s označením policie a široký obojek, když se jedná o obranné práce. Pes již dle tohoto a následného povelu pozná, co bude následovat za práci. U pachových prací má pes pouze řetízkový obojek a například u stopování vede stopovací vodítko pod předníma i zadníma nohama psa. Díky tomu pes pozná, že jde stopovat. Ve službě psa přes den moc nekrmím, aby měl motivaci, když by měl výjezd.“

Otázka č. 5

Co by bylo možné zlepšit, aby došlo k nárůstu úspěšných případů/nálezů?

A: *„Častější obměna výcvikových vzorků. Je to i z důvodu, že například metanfetamin, který se vyrábí komunitou Vietnamců, je jiný než ten, který sem přicestuje z Turecka. Také je velkým problémem množství látky, a to z hlediska tréninku. Je rozdíl, když psi hledají například tři gramy a poté v autě najdou čtyři kilogramy. Takže je důležité množství drog a doba jejich uložení. Problém je v tom, že my si nemůžeme dovolit vzorek na cvičení zničit, což je škoda, protože nemůžeme natrénovat všechny situace, které se mohou stát v praxi. Důležitá je tedy obměna vzorků a nácvik reálných případů z praxe.“*

B: *„Zlepšit by se mohla určitě osvěta mezi vyšetřovateli. Ukázat jim, co psi dokážou a na co se používají. Když budou vědět, že jim můžeme pomoci, tak nás budou volat, a tím víc bude výjezdů. Velký problém vidím v tom, že spousta*

vyšetřovatelů se obměnilo a je velká fluktuace lidí. To mi přijde, že dřív nebylo. Dřív byli též instrukčně metodická zaměstnání, kde se scházeli lidé z dané problematiky z celé České republiky a navzájem si vyměňovali zkušenosti a zajímavé případy. To teď v poslední době není vůbec, což považuji za chybu.“

C: „Já si myslím, že určité zlepšení by se mohlo týkat informovanosti operačních důstojníků, kteří nás na místo vysílají. Potýkám se s problémem, že nás operační důstojník na spousty případů, kde by byl vhodný pyrotechnický pes, nevyšle. Pyrotechnický pes je vhodný na prověřování jakýkoliv neznámých předmětů, kde hrozí nebezpečí, že by v něm mohla být ukryta výbušnina. Myslím si, že v tomhle by mohlo dojít ke zlepšení, aby nás operační důstojníci více volali k neznámým předmětům. Pyrotechnická služba dokáže za pomoci techniky a rentgenu zjistit, zda je předmět nebezpečný, ale i v tomto případě je možné použít služebního psa, aby prohledal širší okolí místa. Takže jednoznačně by se mohla zlepšit četnost výjezdů a úspěšnost nálezů při větším vysílání a využívání služebních psů.“

D: „Určitě by bylo možné vylepšit vybavení, které máme. Například by se hodil bagr, který by usnadnil práci v terénu a ušetřil peníze z důvodu, že by se nemusel pronajímat od externích firem. Další důležitou věcí je osvěta nových policistů, kteří by měli zájem o tuto problematiku. Spoustu aktivit děláme i v soukromí. Takže je třeba si uvědomit, že si například platíme soustředění, jezdíme cvičit a vzděláváme se hodně ve svém volném čase. Určitě by nám pomohlo, kdybychom měli funkční oblečení, protože na většiny případů nemůžeme z taktických důvodů chodit v uniformě.“

E: „Určitě osvěta. Ovšem promyšlená osvěta, protože v případě, že ta osvěta je až moc medializována a markantní, tak to nemusí být dobré. Třeba v minulosti, kdy metoda pachové identifikace byla utajovaná, tak to pro veřejnost mohlo budit větší jistotu a vážnost než dnes, kdy je tato metoda hodně otevřená veřejnosti a mohou z toho čerpat i případní pachatelé, kteří vymýšlí způsoby a postupy,

jak nám tu případnou práci znemožňovat či znepríjemňovat. Osvěta ale v rámci policie.“

F: *„Určitě by mohla pomoci naší problematice větší informovanost hlídek zasahujících na místě. Ať v případě znehodnocení místa a následné nemožnosti použití služebního psa, nebo informovanosti ohledně možnosti využití služebního psa.*

Zlepšit by se mohla ještě doba vyslání na místo operačním důstojníkem, protože v případě pátrání po osobě je důležité, abychom na místě byli co nejdříve. Důležité je též nesahat na předměty a nechodit na místo, kde mohl případně pachatel utéct. Včasné volání a větší informovanost by určitě mohly zajistit lepší výsledky služebních psů. Je důležité, aby si hlídky na místě uvědomily, kdy je možné na místě použít služebního psa, a v případě možnosti jeho využití ho přes operačního důstojníka zavolat. Edukace nových policistů ohledně využití psa na místě by byla jistě též přínosem.“

Otázka č. 6

Mění se charakteristika běžných výjezdů s trendem trestné činnosti? Jestli ano, můžete uvést příklad?

A: *„V dnešní době se vyskytuje větší množství skrytých schránek. Většinou to bývá ve vozidlech, které převážejí drogy přes hranice. Potýkáme se opravdu s velmi dobře udělanými skrytými schránkami v autě. Pro psa to není problém, schránku označit, ale je problém zjistit, kde je schránka v autě skrytá. Tyto situace jsou teď dost časté, ale jinak mi přijde, že se trestná činnost v naší problematice nemění.“*

B: *„Naše problematika požárů je velmi specifický druh trestné činnosti, většinou jsme voláni na nějaký úmyslný trestný čin. Nemyslím si, že by se nějak zásadně změnila trestná činnost, většinou pachatelé používají nějaký urychlovač hoření.*

Stávalo se, že třeba v jednom kraji byla zapálena auta určitým způsobem a člověk hned věděl, na co si má dát pozor.“

C: *„Z mé zkušenosti vyplývá, že když například vybuchne nástražný výbušný systém v zahraničí, tak jsou lidé více všímaví. Více si všímají například odložených zavazadel nebo podezřelých věcí. Půjde mi, že vliv na trestnou činnost v naší problematice má jistým způsobem i počasí. V zásadě bych ale neřekl, že se dobou nějak trestná činnost v naší problematice mění.“*

D: *„Já si myslím, že trestná činnost je hodně podobná a zase tak moc se nemění. Občas se můžeme setkat s větší brutalitou, například když jsme našli ostatky lidského těla, které bylo uvařené. Jinak mi přijde, že způsoby zbavení se těla nebo lidských ostatků jsou stejné. Případy se za ty roky, co dělám tuhle problematiku, stále opakují. Mezi nejčastější nálezy patří nález zakopaného těla, těla vloženého do vody nebo zapáleného těla.“*

E: *„Charakteristiku lze měnit svým přičiněním, tím že technikům řeknu, které pachy a odkud je nejlepší nabírat. V minulosti, cca deset let zpět, když začala mít metoda nárůst případů, tak technici začali odebírat hodně konzerv, a to nebylo úplně prospěšné v tom smyslu, že metoda pachové identifikace byla přehlcoována. Dnes už jsou technici více informováni o tom, z čeho je nejlepší pachovou stopu nabírat. V minulosti se například nabírala podlaha, kde ta osoba stála. Ano, ta pachová stopa na tom místě mohla být, ale taková stopa je hodně slabá a je lepší se zaměřit na jiná místa. Například na místa, kde osoba evidentně věc držela, nebo které se dotýkala, tak aby byla pachová stopa pro nás kvalitnější a lépe rozpoznatelná pro psa.“*

F: *„Myslím si, že trestná činnost se zase tolik nezměnila. Když se pachatelé snaží zakrýt co nejvíc stop, tak ale stejně nejsou bezchybní a například pachovou stopu za sebou nechávají vždycky. Vloupání do domu nebo například různé násilné trestné činy se v průběhu doby z pohledu mé problematiky nezměnily.“*

Otázka č. 7

Mají zkušenosti psovoda zásadní vliv na jeho úspěch při práci s konkrétní problematikou?

A: „Určitě, čím víc má psovod zkušeností a čím víc má prohledaných míst, tím je větší možnost nálezu. Psovod jde po místech, kde se látka nejčastěji nachází a už ví, na co si má dát pozor. Díky zkušenostem může psovod zjistit, že ho chování psa může upozornit na místo, kde se droga nachází, a nemusí docházet přímo k značení. Takže platí čím víc zkušeností, tím líp.“

B: „Myslím si, že to má velký vliv. Když na místo přijede psovod, který má za sebou 300 až 400 ostrých výjezdů, tak ví, jaké jsou nejčastější nálezy a kde je hledat na místě. Není to tak, že požářiště očicháváme celé. Musíme vyslechnout svědky nebo si s vyšetřovatelem požáru řekneme, odkud požár nejspíš začal. Ta zkušenost je hodně důležitá, a nejen v naší problematice. Mělo by to být provázané, aby zkušení psovodi zaučovali nové, začínající psovody.“

C: „Určitě. Čím víc má člověk výjezdů za sebou, čím víc vycvičil služebních psů, tím lépe se může konat na místě nebo na tréninku. Psovod musí znát velmi dobře svého psa a své limity, což u začínajících psovodů může být problém. Například se můžeme setkat s nějakým problémem u psa a musíme to na místě řešit. Takže ano, zkušenosti jsou hodně důležité.“

D: „Ohromnou. Důležité je být také aktivní a mít v sobě, že když se psovod dostane na místo, aby chtěl danou věc najít, a měl by pro to udělat maximum. Takže zkušenost je hodně důležitá, hlavně co se týče toho, jak hledat a kde hledat. Důležité je také se dozvědět co nejvíce o daném případě. Komunikace s vyšetřovateli nebo s místními lidmi je nezbytnou součástí naší práce. Čím víc má člověk zkušeností, tím víc může na cítit ten případ.“

E: „Zkušenosti psovoda jsou jednoznačně důležité. Ať už metoda pachové identifikace, tak i celá kynologie je založená na empirických znalostech. Kynologie se nedá moc přístroji vylepšit, je to čistě o zkušenostech kolegů, ze kterých se čerpá, a přidávají se k nim ty naše, takže hodně záleží na psovodovi, který danou problematiku dělá.“

F: „Myslím, že ano. Důležitá je především taktika psovoda a chování na místě činu. S většími zkušenostmi může člověk čerpat z minulých případů a například lépe uvést psa na stopu nebo se poučit již z chyb, které udělal v minulosti. Vyslechnutí případných kolegů a svědků na místě je také velmi důležitou součástí, která se buduje zkušenostmi.“

Otázka č. 8

Jaké dopady mohou mít filmové a televizní postavy psovodů na naše vnímání skutečných psovodů a jak to může ovlivňovat okolí?

A: „V televizi je většinou pes považován za superhrdinu. Pes je schopen úplně všeho. Problém je v tom, že si pak veřejnost myslí, že pes umí úplně všechno. Veřejnost a někdy i policejní kolegové, kteří nejsou kynologové, očekávají, že pes bude hledat a nacházet, tak jako v těch filmech.“

B: „Myslím si, že to může mít velké důsledky. Ze své zkušenosti, když jsem ještě sloužil na pátracím výjezdu, tak se mi stalo, že za mnou přišla oznamovatelka a říkala mi, jestli nebudu stopovat. A já jsem říkal, že jsme ve městě a stalo se to včera, že není možné nasadit psa. Paní odpověděla, že viděla Komisaře Rexe, který si sedl na sedadlo spolujezdce v autě, měl otevřené okno a on dokázal čichat z auta, a když ucítil pachatele, tak zaštěkal. Takže mediální masáž je opravdu velká a některé věci jsou nereálné. Psi mají schopnosti, ale ne nadpřirozené.“

C: „Myslím si, že pro okolí to není tolik rizikové. Horší vliv to může mít například na policisty, kteří nemají znalosti v oblasti služební kynologie. Kolegové si mohou myslet, že služební pes může dokázat to, co viděli v televizi, a mohou to

po psovodech vyžadovat. Myslím si, že toto jednání může být hodně rizikové. Když se zamyslím, tak si nevzpomenu na jediný film nebo seriál, kde by byl služební pes vyobrazen tak, jak fungují skuteční služební psi.“

D: *„V televizi můžeme vidět spousty nereálných situací, co pes dokáže nebo nedokáže ve skutečnosti. Já si myslím, že vždycky nápad nějakého režiséra nebo scenáristy je mylný z devadesáti procent. Málokdy si to nechají vysvětlit, protože chtějí, aby to bylo zajímavé pro diváka, ale i my dokážeme udělat pátrání nebo nález tak, aby bylo pro diváka zajímavé.“*

E: *„Samozřejmě medializace a televize hodně ovlivňuje a zkresluje realitu. Vliv na veřejnost to má, protože to, co je v televizi, tak si lidé myslí, že musí být vždy pravda. Ovlivňuje to však ale i vnímání naší práce, a to není dobře.“*

F: *„Myslím si, že to společnost hodně ovlivňuje. I když každý ví, že to, co je v televizi, nemusí být pravda, tak si lidé myslí, že to, co vidí, tak pes dokáže. Toto ale může být problém, protože když se někdo setká se skutečným policejním psem, tak očekává práci, kterou viděl v nějakém seriálu či filmu. V některých případech se jedná o nereálné očekávání, protože pes dokáže víc, než je ve filmu, a někdy, a to se děje ve většině případů, je pes považován za superhrdinu a dokáže téměř cokoliv.“*

12.7 Shrnutí výsledků

Z rozhovorů, které byly vedeny s šesti respondenty z různých specializací služební kynologie, jasně vyplývá, že práce služebních kynologů není jen o tom, že člověk přijde do práce a odpracuje si svoji směnu. Policejní psovod se musí každý den postarat o svého psiho kolegu, a to od venčení po každodenní výcvik. Nejedná se však jen o přípravu psa, je totiž nutné do této doby zahrnout i přichystání na výcvik. Zajišťování prostor a budov, zakládání vzorků, změna prostředí či sběr materiálu jsou nezbytnou součástí výcviku pro psovoda zařazeného na dané problematice.

Všichni účastníci rozhovorů se shodli na tom, že výběr služebního psa je zásadní volbou psovoda. Při výběru až tolik nezáleží na plemenu, ale na tom, jestli má pes vlastnosti a schopnosti, které psovodi na jednotlivé problematiky vyžadují. V čem se také všichni respondenti shodli, je to, že je důležité, aby měl pes motivaci do práce. To znamená, aby bylo možné psa za práci odměnit a on ji chtěl dělat.

Co se týče průběhu přípravy psa, i v tomto případě se všichni respondenti shodli, že se služebním psem je nutné pracovat již od štěněte. Začíná se se socializací štěněte, která je velmi podstatná u všech problematik, protože všichni dotázaní kromě specialisty na metodu pachové identifikace uvedli, že využívají psa v různém prostředí, a proto je nezbytné, aby pes znal většinu prostředí již od věku, kdy byl štěnětem. To se zajišťuje tím, že psovi se ve štěněčím věku ukazuje co nejvíce podnětů, na které by mohl v dospělém životě narazit. Kromě respondenta „D“ si všichni služebního psa či fenu od štěněte připravují sami. Jde o velmi náročné období, protože psovod může zjistit až například po roce věku psa, že není na práci vhodný nebo není zdravotně způsobilý pro výkon služby. Rok práce na daném psovi tím může být ztracen a psovod musí najít znovu chuť a motivaci vzít si nové štěně a pracovat opět od začátku.

Tomu se právě zmíněný respondent „D“ vyhýbá tím, že si vybírá již ročního či dvouletého psa. Jelikož se daná problematika zabývá vysoce závažnou trestnou činností, tak psovod může čas, který by věnoval výcviku služebního psa ve věku štěněte, věnovat psovi již dospělému a učit ho tak tuto náročnou problematiku.

Příprava služebních psů na výjezd zahrnuje přichystání nejen samotných psů, ale též psovodů. V problematice respondenti „B“ a „D“ uvedli, že je důležitá i příprava techniky, která se využívá při hledání nebo po nalezení služebním psem. Metoda pachové identifikace je z hlediska přípravy jako jediná specifická, protože je třeba přichystat sál a v době čichání případu mít přítomného experta.

Pro polovinu respondentů je rituál nepostradatelný, druhá polovina shrnula, že se bez něj obejde. Již samotný výcvik psa učí situace, díky kterým následně na výjezdu pozná, že půjde pracovat. Rituál je například u respondenta „F“

nezbytný z důvodu rozmanitosti práce. Pes tak dokáže rozlišit, jakou jde dělat práci. Respondent „E“ se naopak rituálům vyhýbá. Respondent „C“ uvedl, že rituál využívá, ale po čase mu přestane fungovat. Ostatní respondenti odpověděli, že rituál využívají, a to ve formě odložení psa nebo změny obojku či vodítka. Jedná se o signál, který pes zná již z výcviku a pomáhá mu se víc soustředit na práci. Respondent „A“ řekl, že nevyužívá rituály, ale vymění psovi vodítko, což může být v určitých případech za rituál považováno.

Jedna z otázek cílila na to, co by bylo možné zlepšit, aby došlo k nárůstu počtu úspěšných případů/nálezů. Většina respondentů se shodla na tom, že nárůstu by mohla pomoci lepší osvěta, tedy lepší informovanost o možnosti využití služebních psů a následné vysílání služebních kynologů na místo. Respondent „A“ uvedl, že ke zlepšení by byla potřeba častější obměna výcvikových vzorků. Pro trénink je využívání vzorků nezbytné. Respondent „D“ odpověděl, že by k úspěšným případům mohlo vést i vylepšení techniky, například bagr, který by pomohl při pátrání na výjezdu.

Všichni dotazovaní se shodli, že nedochází k výrazné změně trestné činnosti za dobu, kdy na dané problematice pracují. Respondent „A“ uvedl, že v poslední době zaznamenal větší množství skrytých schránek v automobilech při převozu do zahraničí. Respondent „C“ odpověděl, že v minulosti byly vlny většího počtu výjezdů z důvodu, že v zahraničních zemích docházelo častěji k výbuchům a lidé v České republice pak byli více všímaví.

V otázce zkušeností psovoda všichni respondenti potvrdili, že jsou velmi důležitou součástí jejich úspěchu. Nezbytné je předávání zkušeností mladším kolegům, ale i jejich čerpání z minulých výjezdů a následná návaznost při výcviku služebního psa.

Jedna z položených otázek se zaměřovala i na vnímání postav psovodů se psy v televizním a filmovém průmyslu. Také v tomto případě se všichni dotazovaní jednoznačně shodli na tom, že se jedná o velký problém, který může vést k zmatení veřejnosti a v některých případech i policejních kolegů. Ti totiž potom

mohou mít o práci služebních psů mylnou představu. Mohou si myslet, že služební pes je schopen toho, co viděli ve filmu nebo seriálu. Policejní kynologové tak mohou ve srovnání s filmovými hrdiny působit, že nemají dost dobře vycvičené psy nebo že nechtějí danou práci se psem dělat. Důležité je v tomto ohledu dělat osvětu v oblasti služební kynologie, a to nejen na základních útvarech či operačních střediscích, ale i na základní odborné přípravě policistů.

13 Závěr empirického šetření

Jedním z cílů šetření bylo zjistit, jak probíhá výběr a příprava služebního psa a jaké jsou mezi nimi rozdíly v rámci jednotlivých problematik. Na základě odpovědí respondentů a následného shrnutí mohu uvést, že mezi vybranými specializacemi služební kynologie nejsou v základní volbě psa příliš velké rozdíly. Každý respondent klade důraz na zdravotní stav a povahové vlastnosti psa či feny. Jelikož se ani jeden aspekt nedá s jistotou určit už u štěněte, je výběr upřesněn v pozdějším věku psa. Časem se ukáže, zda pes nemá problém po zdravotní stránce či jestli jsou jeho povahové vlastnosti vhodné k dané specializaci. To je dáno tím, že v průběhu života psa se při jednotlivých aktivitách a výcviku odkrývají jeho vlastnosti, které se navíc mění. Problém se zdravotním stavem psa se může objevit až v průběhu života, kdy k největší selekci psů a fen dochází většinou do dvou let. Jistým důvodem může být povinné vyšetření rentgenem na dysplazii kyčelních kloubů, pro které je dán minimální věk 12 měsíců. V případě nevyhovujícího výsledku vyšetření, které vyhodnocuje služební veterinář, není možné, aby služební pes vykonával službu, a je tak vyřazen.

Vzhledem k různorodé specializaci je výběr plemene psa na každém psodovi. Z odpovědí respondentů bylo zjištěno, že nezáleží tolik na plemeni jako na povahových vlastnostech psa, avšak je důležité, aby pes či fena dokázali vykonávat danou práci dle svých fyzických předpokladů. Záleží tak na problematice a psodovi, které plemeno si do práce zvolí. Avšak ani jeden z respondentů neslouží s plemenem, které by nebylo typickým služebním. Kromě respondenta „C“, který slouží s erdelteriérem, mají všichni ostatní respondenti

německého ovčáka. Proto můžeme konstatovat, že si všichni respondenti vybírají plemeno, které je historicky nejvíce používaným služebním psem, a potvrzují tak, že se jedná o velmi oblíbené plemeno i v dnešní době.

U výcviku služebních psů se též všichni respondenti shodli na tom, že ať se jedná o jakoukoliv problematiku, je nejdůležitější socializace psa. To znamená seznámit ho s podněty, se kterými se bude stýkat v pozdějším věku. Pouze respondent „E“ svou práci se služebním psem vykonává na stejném místě a ve známém prostředí. Ostatní respondenti nikdy neví, do jakého prostředí se se služebním psem dostanou, a proto je důležitá velmi dobrá socializace. Také v tomto je možné vyřazení služebního psa, a sice důvodu, že pes reaguje na prostředí špatně, a není tak schopen služby. Takový pes se buď vyradí, nebo je možné jeho využití na metodě pachové identifikace, kde jsou kladeny menší nároky na zvládnutí prostředí psa, protože, že pes vykonává práci na jednom místě.

Základní výcvik psa je tak téměř jediným shodným prvkem při výcviku u všech respondentů. Jedná se o základní povely poslušnosti a základní ovladatelnost psa. Pozdější výcvik je však odlišný z důvodu různého zaměření respondentů. Každý respondent vybírá metodu a vhodný nácvik situací dle aktuálního služebního psa, který je ve výcviku. Ačkoliv psovod může volit z několika metod výcviku psa, není možné využívat jeden druh metody na všechny psy a je důležité brát v potaz individuálnost každého psa či feny. Významným poznatkem šetření je i to, že výcvik nekončí dosažením určité úrovně psa, ale jedná se o neustálou činnost, která se uzpůsobuje jeho věku a stupni připravenosti.

Druhým záměrem šetření bylo porovnání jednotlivých problematik z psovodského hlediska. Zkušenost psovoda je vnímána jako velmi důležitá součást práce služebních kynologů. Zkušenost z jednotlivých výjezdů nebo kazuistika předchozích výjezdů má význam ve výcviku služebních psů i pro další výjezd psovoda. Úloha policejního psovoda je velmi specifickou součástí policejní práce, protože musí umět a znát vše jako jakýkoliv jiný policista, a navíc má ještě služebního psa. Je tak nezbytná znalost nejen policejní práce jako takové, ale i

služební kynologie. Na všechny specializace služební kynologie by tak měli být vybíráni psovodi, kteří mají dostatek zkušeností se službou u policie a mají tak základní zkušenosti s touto prací. Poté se dostanou jako psovodi na skupinu základních kynologických činností, kde si osvojí práci se psem a následně se takový psovod může dostat až na skupinu speciálních činností, kde spolupracuje na vyšetřování závažné trestné činnosti.

Vzhledem k proměnám trestné činnosti se všichni respondenti shodli na tom, že žádnou změnu problematiky v typických výjezdech nezaznamenali. Jedná se pouze o drobné obměny v nálezech ukrytých drog či četnosti výjezdů s ohledem na aktuální bezpečnost v Evropě.

S problémem ohledně osvěty služební kynologie se setkává každý z respondentů. Základní informovanost o služební kynologii může zvýšit nejen množství výjezdů v jednotlivých problematikách a tím i možnost nálezů, ale také zlepšit využitelnost služebního psa na místě. Jedním ze základních nedostatků je neuspokojivé vzdělání nově nastupujících policistů po základní odborné přípravě, kdy se jim na nedostává požadovaných informací o využitelnosti psů. Následné proškolení operačních důstojníků a policistů sloužících na základních útvech by mohlo pomoci ke zvýšení četnosti a zlepšení využívání služebních psů. Důležitým bodem pro zdokonalení služební kynologie může být i pořádání instrukčně metodických zaměstnání, kde si policisté zařazení na oddělení služební kynologie navzájem předávají zkušenosti a informace.

14 Závěr

Závěrem lze konstatovat, že služební kynologie hraje významnou roli v moderní policejní práci a má nezastupitelný význam při plnění policejních úkolů. Historické kořeny této disciplíny sahají až do starověku, ale v současných dobách je využití služebních psů v policejní praxi stále aktuální a nezbytné. Práce se služebními psy vyžaduje značnou odbornost, trénink a pevný vztah mezi psovodem a zvířetem. Pro dosažení nejlepších výsledků jsou nutné systematické a profesionální přístupy ke všem aspektům výcviku a nasazení služebních psů. Důkladná příprava a specializace psů na různé úkoly, jako je detekce výbušnin, drog či akcelérantů nebo vyhledávání osob, přinášejí vynikající výsledky a zvyšují efektivitu policejních operací. Cílem práce bylo komplexně shrnout a vysvětlit činnost policejních kynologů se psy a tyto teoretické poznatky porovnat skrze rozbor rozhovorů policejních kynologů v praxi. Jsem přesvědčena, že se mi podařilo dosáhnout vytyčeného cíle.

Empirická část přinesla cenné poznatky ohledně procesu výběru a přípravy služebních psů v policejní praxi. Zjištění naznačují, že při volbě psa je klíčovým faktorem zdravotní stav a povahové vlastnosti, přičemž výběr je prováděn s ohledem na pozdější adaptaci psa na danou specializaci. I když neexistuje jednotný přístup k volbě plemene, německý ovčák se jeví jako nejoblíbenější. Zkušenost psovodů je klíčová pro efektivní spolupráci se psem a úspěšné plnění úkolů. Osvěta a zvýšená informovanost o služební kynologii jsou nezbytné pro maximální využití potenciálu služebních psů v policejní práci. Praktická část odhaluje oblasti, ve kterých lze práci se služebními psy vylepšit a efektivněji využít. Tyto poznatky mohou posloužit jako základ pro formulaci nových strategií a směrnic, které povedou k pokroku v této důležité oblasti policejní práce.

Celkově lze tedy shledat, že služební kynologie má nezastupitelný význam v rámci Policie ČR. Potenciál práce služebních psů není ještě dostatečně využíván. Je třeba věnovat další pozornost vzdělávání, výcviku a technickému vybavení v této oblasti, aby bylo možné dosáhnout ještě vyšší úrovně efektivity a bezpečnosti

veřejnosti. Věřím, že tato práce přispěje k širšímu povědomí o důležitosti služební kynologie v rámci policie a podpoří diskusi o budoucím směřování a prioritách v této oblasti.

Seznam použité literatury

Monografie

BIZIOREK, Anna. Výcvik psa od A do Z. Přeložil Jarmila HORÁKOVÁ. Ostrava: Bookmedia, 2019. ISBN 978-80-88213-73-4.

EIS, Vilém. 2018. *Pachové práce služebních psů*. Praha: Naše vojsko, 2018. ISBN 978-80-206-1705-7.

FOGLE, Bruce. *Encyklopedie psů*. Vyd. 5. Praha: Fortuna Print, 2005. ISBN 80-7321-158-0.

GREAT BRITIAN. Home Office. *Police Dogs: Training and Care*. Velká Británie: H.M. Stationery Office, 1983. ISBN 0-11-340781-5.

HABICH, Lukáš a KLOUBEK, Martin. Činnost policejních služeb: stav k 1.6.2019. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6.

HARTL, Karel, NĚMEC, Karel, SKUHROVSKÝ, Jan. Výcvik psa. Praha: Naše Vojsko, 1970. ISBN 28-053-70.

HEŘMAN, Radomír. Pořádková činnost policie: vybrané kapitoly I. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2022. ISBN 978-80-7251-527-1.

HOROVÁ, Eva. *Není pes jako pes: výchova psa v praxi*. Esence. Praha: Euromedia Group, 2021. ISBN 978-80-242-7344-0.

HRINKO, Martin. Pořádková činnost policie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-793-1.

HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. Vyd. 2., (dopl. a přeprac.). Praha: Naše vojsko, 1990. ISBN 80-206-0091-4.

KONRÁD, Zdeněk a STRAUS, Jiří. Kriminalistika: teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-535-7.

KRAJNÍK, Václav; ĎURIŠIN; Vladimír; KOZÁK, Martin; BOHRN, František; RULC, Jiří. et al. *Policajná kynológia*. 1. vyd. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2009. ISBN 978-80-8054-476-8

KVAM, Anne Lill. *Pachové práce: království vůní*. Praha: Plot, 2012. ISBN 978-80-7428-150-1.

LIŠKA, Václav. *Zpracování a obhajoba bakalářské a diplomové práce*. 1.vyd., Praha: Professional Publishing, 2008. ISBN 978-80-86946-64-1

PREISLER, František. *Pes v 21. století*. Praha: CanisTR, 2008. ISBN 978-80-904210-0-4.

RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014. ISBN 978-80-904210-8-0.

STRAUS, Jiří a KLOUBEK, Martin. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-238-7.

ŠTEINBACH, Miroslav. *Zákon o Policii České republiky: komentář. Komentáře (Wolters Kluwer ČR)*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-807598193-6.

Časopisecké články

KREJČÍ, Zdeněk. *Souboj o pachové stopy, 1.část. Kriminalistický sborník*. Kriminalistický ústav Policie ČR, 2023, ročník LXVII, č. 1.

KREJČÍ, Zdeněk. *Souboj o pachové stopy, 2.část. Kriminalistický sborník*. Kriminalistický ústav Policie ČR, 2023, ročník LXVII, č. 2.

Konferenční příspěvky

NĚMEC, Miroslav, SUCHÁNEK Jaroslav a kol, *SBORNÍK PŘÍSPĚVKŮ Z MEZINÁRODNÍ KRIMINALISTICKÉ KONFERENCE. „POKROKY V KRIMINALISTICE 2017“*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2017. ISBN 978-80-7251-485-4

Zákonná úprava a IAŘ (interní akty řízení)

Pokyn Policejního prezidenta č. 137/2009 *o organizaci Policie České republiky*

Pokyn policejního prezidenta č. 145/2014, *kterým se upravuje činnost služební kynologie*

Pokyn ředitele ředitelství služby pořádkové policie č. 119/2017, *o provádění služební kynologie*

SIAR č.10/2016 – „*Pokyn rektora Policejní akademie České republiky v Praze ze dne 14. října 2016, kterým se upravuje formální úprava vysokoškolských kvalifikačních prací zpracovávaných na Policejní akademii České republiky v Praze.*“

Zákon č. 273/2003 Sb., *o Policii České republiky* v posledním znění

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 103/2013, *o plnění některých úkolů policejních orgánů Policie České republiky*

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 135/2010, *o pátrání*

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 180/2012, o *plnění základních úkolů služby pořádkové policie*

Seznam internetových zdrojů

MCRS, The truth about 'K-9', *mcrs-magnetball.be*, Online, 2020. Dostupné z: <https://www.mcrs-magnetball.be/c-3772738/the-truth-about-k-9/> [citováno 2024-02-10].

POLICIE ČR, Nová chovatelská stanice. *policie.cz*, online, 2018. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/nova-chovatelska-stanice.aspx>, [citováno 2024-02-17].

POLICIE ČR, Odbor služební kynologie a hipologie, *policie.cz*, Online. 2024, dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/odbor-sluzebni-kynologie-a-hipologie-904727.aspx> [citováno 2024-02-25].

Přílohy práce

Příloha 1

Rozhovor

Základní údaje o respondentovi: profesní zkušenosti, délka odsloužených let u policie či jiné ozbrojené složky, počet služebních psů za služební kariéru, plemeno, se kterým aktuálně psovod slouží, úspěchy dosažené v kynologii.

Otázka č. 1: Jak významný je výběr služebního psa v rámci této problematiky? Které plemeno psa je pro konkrétní pracovní úkoly vhodné, a které plemeno by se naopak nedoporučovalo zvolit a proč?

Otázka č. 2: Jaký je průběh výcviku služebního psa od štěněte a jaké změny v něm probíhají s postupujícím věkem?

Otázka č. 3: Věnujete čas přípravě služebního psa i v době mimo pracovní dobu? Pokud ano, můžete mi říct, o kolik hodin denně se jedná a které konkrétní činnosti to zahrnuje?

Otázka č. 4: Můžete mi popsat, co obnáší příprava před výjezdem či akcí? Jsou vyžadovány nějaké rituály u služebního psa, aby si uvědomil, že jde pracovat?

Otázka č. 5: Co by bylo možné zlepšit, aby došlo k nárůstu úspěšných případů/nálezů?

Otázka č. 6: Mění se charakteristika běžných výjezdů s trendem trestné činnosti? Jestli ano, můžete uvést příklad?

Otázka č. 7: Mají zkušenosti psovoda zásadní vliv na jeho úspěch při práci s konkrétní problematikou?

Otázka č. 8: Jaké dopady mohou mít filmové a televizní postavy psovodů na naše vnímání skutečných psovodů a jak to může ovlivňovat okolí?